

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Kader voor beleid

Voetbal en Veiligheid

Kader voor beleid

Voetbal en Veiligheid

Voorwoord

Voetbal is een evenement waaraan velen in het stadion en daarbuiten plezier beleven. Dat is ook de bedoeling en dat moet zo blijven. Tijdens het WK in Zuid-Afrika in 2010 hebben we kunnen zien dat voetbal een feest is. Zowel de supporters in Nederland als in Zuid-Afrika hebben er een geslaagd feest van gemaakt. Ook in de Nederlandse competitie heerst een goede sfeer. Toch doen er zich ook incidenten voor. De focus in het beleid was de laatste jaren vooral gericht op de bestrijding van voetbalvandalisme en niet op de gedachte van voetbal is een feest.

Natuurlijk moeten we optreden en maatregelen treffen om incidenten te voorkomen. Dat is een *gezamenlijke* verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen: gemeenten, KNVB, politie, Openbaar Ministerie, voetbalclubs en de rijksoverheid. Voor, tijdens en na afloop van de wedstrijd is een goede organisatie en samenwerking tussen de verschillende partijen vereist. Hoe dit vorm wordt gegeven, staat in dit kader omschreven. Er zijn veel mogelijk praktische handreikingen gedaan om op een goede manier maatwerk toe te passen. Dat is alleen mogelijk als de ketenpartners intensief met elkaar samenwerken.

Ik hoop dat het vernieuwde *Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid* voor alle partijen een stimulans is om de wedstrijdorganisatie en het veiligheidsbeleid opnieuw kritisch te bekijken. Laten we er met zijn allen voor zorgen dat voetbal voor iedereen een plezierig spel blijft!

I.W. Opstelten

Minister van Veiligheid en Justitie

Inhoud

Inleiding	7
1. Voorbereiding op de wedstrijden	11
1.1. Voor het voetbalseizoen	11
• Vergunningverlening	11
• Veiligheidsverklaring	11
• Planning nieuwe competitie	11
• Strategisch veiligheidsoverleg (bestuurlijk niveau)	12
• Convenant betaald voetbal	12
• Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast	13
• Hooligans in Beeld	13
1.2 Voor de wedstrijden	14
• Veiligheidsoverleg (beleidsniveau)	14
• Vooroverleg (uitvoeringsniveau)	14
▪ Risicoanalyse	14
▪ Belangrijkste risico's	15
▪ Categorisering	16
1.3 Integraal supportersbeleid	17
2. Tijdens de wedstrijd	19
2.1 Spreekkoren	19
2.2 Stewards	21
2.3 Alcohol en drugs	22
2.4 Vuurwerk	23
3. Na de wedstrijden/na het voetbalseizoen	25
3.1 Evaluatie lokale driehoek en bvo	25
3.2 Optreden naar aanleiding van incidenten	26
3.2.1 Dadergerichte aanpak	26
3.2.2 Rol OM	27
3.2.3 Tuchtrect KNVB	28
3.2.4 Dadergerichte aanpak	28
3.2.4 Stadionverbod	28
3.2.5 Commissie stadionverboden	29
3.3 Voetbal Volg Systeem	30

4. Auditteam Voetbal en Veiligheid	33
5. Bijlagen	37
I. Model lokaal convenant	37
II. Taken en verantwoordelijkheden ketenpartners	46
III. Overzicht bestuurlijke instrumenten	63
IV. Relevante websites	69

Inleiding

Gezamenlijke aanpak, regierol gemeente

Door de gezamenlijke aanpak van voetbal en veiligheid is het aantal incidenten de afgelopen jaren verminderd, evenals de inzet van de politie in de stadions. Incidenten voor, tijdens en na voetbalwedstrijden zijn mede aanleiding geweest voor de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (mbveo), die extra mogelijkheden geeft om relschoppers aan te pakken.

Er is een afname van incidenten. Wel is te zien dat rivaliserende hooligans de confrontatie (onderling of met de politie) meer op andere plaatsen en tijden zoeken. Daarom is de aandacht voor (mogelijke) incidenten onverminderd. De primaire verantwoordelijkheid voor een goed verloop van de wedstrijd ligt op lokaal niveau. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de lokale ketenpartners: gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de betaaldvoetbalorganisatie (bvo). Als verantwoordelijke voor de openbare orde en veiligheid heeft de gemeente hierbij de regierol en maakt gezamenlijk afspraken met de lokale driehoek en de bvo. De bvo is verantwoordelijk voor de veiligheidssituatie in het stadion en het bijbehorende terrein. De politie is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid en is in beginsel niet aanwezig in het stadion.

Voetbal moet weer een feest worden. Daarom is het belangrijk om ook andere afspraken met elkaar te maken. Afspraken die moeten leiden tot een normalisatie.

Bij de aanpak van ordeverstoorers is de inzet om goedwillende supporters niet onnodig te beperken in hun bewegingsvrijheid en sportbeleving; voetbal moet een feest blijven om naar toe te gaan. Wat is er nodig om voetbal tot een feest te maken, welke ambities liggen er en welke middelen hebben we ter beschikking? Op landelijk niveau streven we naar:

- *een verhoging van het aantal A-wedstrijden. Aangescherpte veiligheidsmaatregelen worden steeds heroverwogen en niet automatisch verlengd;*
- *een verlaging van het aantal combiregelingen vervoer. In het seizoen 2009-2010 was bij 65% van de wedstrijden sprake van een combiregeling;*
- *een dadergerichte aanpak. Opgelegde maatregelen zijn zo veel mogelijk persoonsgericht en niet generiek. Op grond van de wet MBVEO worden persoonsgebonden maatregelen opgelegd, zoals een gebiedsverbod en/of een meldplicht;*
- *een versterking van de opsporing en vervolging van notoire ordeverstoorers. Dit wordt onder meer versterkt door een landelijke invoering van de aanpak Hooligans in Beeld II door de politie. Eind 2011 moet Hooligans in Beeld landelijk ingevoerd zijn en heeft elk korps een beeld van de top 10 hooligans in zijn regio;*

- een lik-op-stukbenadering door het OM, waarbij mogelijk (super)snelrecht met voorlopige hechtenis wordt toepast en in andere gevallen¹ voetbalvandalen bij heenzending door de politie een transactie of dagvaarding krijgen uitgereikt;
- de bvo is baas in eigen stadion en verantwoordelijk voor de veiligheid in het stadion. Dit betekent dat stewards en politie vrijelijk toegang hebben tot tribunes en aanwijzingen geven die worden opgevolgd;
- verbeterd gastheerschap voor (uit)supporters. Hieronder valt ook het streven naar het verwijderen van hekken en netten in uitvakken;
- de bvo kent ten behoeve van de beheersing van risicowedstrijden de identiteit van de uitreizende supporters;
- betrokkenheid van supportersverenigingen in de beleidsvorming door lokale partijen. Op landelijk niveau verdient een overkoepelend supportersorgaan aanbeveling.

Beleidskader niet vrijblijvend

Met het nieuwe kader voor beleid willen de landelijke ketenpartners - politie, OM, Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB), gemeenten en het ministerie van Veiligheid en Justitie - een goed verloop van de wedstrijden stimuleren. Ook streven we naar een goede samenwerking tussen de ketenpartners op lokaal niveau, met als doel voetbal een feest te laten zijn. Het is van belang dat gemeenten, politie, OM en bvo's hun verantwoordelijkheden nemen op hun eigen terrein. Bijvoorbeeld om te voorkomen dat uitsupporters worden geweerd. Afspraken zijn nodig om effectief en efficiënt om te gaan met middelen en capaciteit. Daar waar zich toch incidenten voordoen, moet krachtig en direct worden ingegrepen. Betrokkenen moeten zich goed realiseren wat de consequenties zijn.

Het kader voor beleid is niet vrijblijvend. Het is afgestemd met verschillende partijen zoals de Strategische Beleidsgroep Voetbal, het Auditteam Voetbal en Veiligheid, de werkgroep Veiligheid van de KNVB, de bvo's en de burgemeesters met een bvo. Ook is het vastgesteld in de Regiegroep Voetbal en Veiligheid. Van al deze partijen verwachten we dat zij zich houden aan de afspraken die in dit beleidskader staan beschreven. We vertrouwen erop dat hiervan slechts in bijzondere gevallen - gemotiveerd - wordt afgeweken.

Regiegroep Voetbal en Veiligheid

Op landelijk niveau is de Regiegroep Voetbal en Veiligheid actief bezig beleid te ontwikkelen, met als doel het aantal incidenten terug te dringen en randvoorwaarden te scheppen om voetbal een feest te laten zijn. Aan de Regiegroep nemen vertegenwoordigers deel van gemeenten, politie, OM, KNVB, het Auditteam Voetbal en Veiligheid en het ministerie van Veiligheid en Justitie. De Regiegroep komt vier keer per jaar bij elkaar.

¹ Zie Menukaart (super)snelrecht op www.om.nl

Auditteam Voetbal en Veiligheid

We hebben veel geïnvesteerd in de kwaliteit van de lokale samenwerking. Op deze ingeslagen weg moeten we doorgaan. Met het oog daarop is het Auditteam Voetbal en Veiligheid - onder voorzitterschap van Mw. A. Jorritsma, burgemeester van Almere - bezig met nulmetingen van de veiligheidssituatie en –organisatie bij de lokale driehoek en club. De nulmeting levert waardevolle input voor de verbetering van de veiligheidssituatie- en organisatie. Ook blijft het Auditteam onderzoek doen naar incidenten. Op deze manier wordt de veiligheid rondom voetbalwedstrijden verder verbeterd.

Communicatie

De uitvoering van voetbalveiligheidsbeleid is een samenwerking tussen lokale partners (lokale driehoek en bvo). Dat betekent dat in de voorbereiding en na incidenten, zoveel mogelijk gezamenlijk opgetreden wordt en dat ook communicatie over voetbalveiligheidsbeleid in onderlinge afstemming moet plaatsvinden. Ook op landelijk niveau is het van belang afspraken te maken over de externe communicatie.

Leeswijzer

In dit kader voor beleid ligt, meer dan in de eerdere uitgaven, de nadruk op de verschillende fasen rond een wedstrijd en het overleg tussen ketenpartners.

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op zaken die aan de orde zijn bij de voorbereidingen voorafgaand aan het seizoen en de wedstrijd. Hoofdstuk 2 gaat over zaken tijdens de wedstrijd en hoofdstuk 3 behandelt wat er na de wedstrijd aan de orde komt. De werkzaamheden van het Auditteam Voetbal en Veiligheid worden beschreven in hoofdstuk 4. De bijlagen bevatten een uitgebreide uitwerking van de taken en verantwoordelijkheden van de ketenpartners, een overzicht van bestuurlijke instrumenten en informatiebronnen en een model voor een lokaal convenant.

ICE MIDDEN-NOOFT EC DEN

1

Vorbereiding op en/of gedurende het seizoen en de wedstrijden

De kracht van veiligheid ligt in een gesloten ketenaanpak. In dit hoofdstuk benoemen we een aantal documenten en overlegvormen die belangrijk zijn in de voorbereiding op het seizoen. Op lokaal niveau kunnen de naam en de titel van de verschillende overlegvormen/organen verschillen. Voor een goede ketenaanpak is het van belang dat in elke overlegvorm hetzelfde niveau (bestuurlijk, beleids- of uitvoeringsniveau) vertegenwoordigd is.

De ketenpartners zetten zich in om de landelijke afspraken en ambities te vertalen naar lokaal beleid. Dit houdt onder andere in: streven naar persoonsgerichte maatregelen, in plaats van generieke maatregelen en een verhoging van het aantal A-wedstrijden (wedstrijden met een laag risico).

1.1. Voor het voetbalseizoen

Vergunningverlening

Voorafgaand aan het seizoen vraagt de bvo een vergunning aan bij de gemeente. Deze vergunning wordt per seizoen of per wedstrijd afgegeven. Dit is een lokale keuze. Bij het afgeven van een vergunning voor het gehele seizoen is het belangrijk om per wedstrijd in het operationele veiligheidsoverleg te beslissen welke maatregelen nodig zijn.

Veiligheidsverklaring

De 'veiligheidsverklaring' is een onderdeel van de licentie-eisen van de KNVB. De verklaring moet worden ingevuld en ondertekend door de burgemeester, in samenwerking met de voorzitter c.q. directeur van de bvo. Met deze verklaring geeft de burgemeester aan dat hij de bvo toestemming geeft voor het gebruik van het stadion voor het spelen van wedstrijden in het kader van betaald voetbal voor het volgende seizoen. De bvo verklaart de geldende wet- en regelgeving en/of nadere aanwijzingen van de burgemeester in acht te nemen.

Planning nieuwe competitie

Voorafgaand aan het nieuwe seizoen vullen gemeenten, politie en clubs het zogenaemde CIF-document in. Dit Competitie Informatie Formulier is bedoeld om genoemde partijen de mogelijkheid te geven hun gezamenlijke 'belemmeringen' kenbaar te maken. Wanneer zijn er bijvoorbeeld evenementen in de stad? Hoe staan die in relatie tot de geplande speeldagen?

In dit CIF staat ook op welke speeldagen bepaalde tegenstanders ontvangen kunnen worden. Op basis van deze formulieren stelt de KNVB ruim voor de start van het seizoen een competitieplanning op. Na opstelling, maar vóór vaststelling van het competitieprogramma, legt de KNVB het programma voor aan (onder andere) de Commissie Competitie en Openbare Orde (CC & OO). In deze commissie hebben vertegenwoordigers van de gemeenten, de politie, de Nederlandse Spoorwegen (NS) en de KNVB zitting. De commissie fungeert als klankbord- en adviesgroep, vooral ten aanzien van de aspecten van openbare orde in het competitieprogramma. Daarna kunnen de leden hun achterban informeren.

Strategisch veiligheidsoverleg (bestuurlijk niveau)

Aan het strategisch veiligheidsoverleg nemen de lokale driehoek (gemeente, politie, OM) en de bvo op directie-/managementniveau deel. Voorafgaand aan het voetbalseizoen lopen zij het CIF-document door en maken een eerste inschatting van de categorisering van wedstrijden. Daarnaast bespreken en ondertekenen zij het convenant. Ook vindt in dit overleg de uitwerking plaats van een gezamenlijke visie met doelstellingen en ambities (voor de korte en lange termijn) op voetbalveiligheid. Voorbeelden van thema's die in de visie worden vastgelegd zijn:

- *informatieuitwisseling tussen de lokale partijen*
- *stewarding*
- *particuliere beveiliging*
- *uitsupporters*
- *incidentmanagement*

Hiervoor kunnen ook de nulmetingen van het Auditteam worden gebruikt.

Het lokale niveau bepaalt welke bandbreedte er is ten aanzien politie-inzet bij wedstrijden. In het strategisch veiligheidsoverleg komen afspraken tot stand over de inzet van politie. Deze kunnen worden aangepast in het operationele veiligheidsoverleg.

Aan het veiligheidsoverleg nemen structureel alle partijen deel. Dit overleg vindt minstens twee keer per jaar plaats onder regie en voorzitterschap van de gemeente.

Convenant betaald voetbal

Voorafgaand aan het nieuwe seizoen stellen de lokale driehoek en de bvo gezamenlijk een convenant op. De gemeente neemt vanaf het begin de regierol op zich, zoals dat ook bij evenementen gebeurt. In het convenant komen onder andere afspraken te staan over de vergunning, het veiligheidsbeleid, wie waarvoor verantwoordelijk is, hoe vaak er veiligheidsoverleg plaatsvindt, het supportersbeleid, uitwisseling van informatie (met een verwijzing naar een gezamenlijk ondertekend protocol) communicatie tussen de ketenpartners en het multidisciplinair oefenen van het calamiteitenplan. Ook de gezamenlijke visie op voetbalveiligheid kan hierin een plaats krijgen. In bijlage I is een modelconvenant opgenomen.

Het is belangrijk om het convenant ieder jaar te herijken. Dit maakt het mogelijk om in te spelen op wat er afgelopen voetbalseizoenen is gebeurd en de gevolgen hiervan voor het komende seizoen. Het is niet vanzelfsprekend dat het convenant praktisch ongewijzigd kan worden voortgezet. Om het document levendig te houden, kunnen er per seizoen drie actie- en of ambitiepunten worden benoemd. Bijvoorbeeld uit de nulmetingen van het Auditteam en de jaarlijkse Kwaliteitsmeting Voetbal en Veiligheid van de KNVB.

Vóór de start van het seizoen gaat het geactualiseerde convenant naar het ministerie van Veiligheid en Justitie en het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV). Het CIV verzamelt de convenanten en neemt deze op in de bibliotheek. De convenanten worden gemonitord door het Auditteam en meegenomen in de nulmeting.

Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (mbveo)

Bij de voorbereiding op het voetbalseizoen biedt de Wet mbveo belangrijke mogelijkheden. De burgemeester, de politie en het OM kunnen vormen van aanhoudende overlast en voetbalvandalisme eerder en adequater aanpakken. Ze kunnen preventief ingrijpen en het groepsproces doorbreken door voorlopers en meelopers van elkaar te scheiden. Om de mogelijkheden die voorhanden zijn ten volle te benutten is het van belang dat alle partijen in de veiligheidsketen goed samenwerken. Vóór het voetbalseizoen moeten alle partijen rond de tafel gaan zitten en bespreken wie, op welke wijze en wanneer zijn bijdrage levert aan de toepassing van de Wet mbveo. Gemeente, politie, OM en de bvo maken hiertoe afspraken, onder andere over:

- *informatieuitwisseling*
- *de verantwoordelijkheid voor het dossier*
- *de te nemen stappen voor het opleggen van een bevel van de burgemeester of een aanwijzing van de officier van justitie*
- *locaties voor meldingsplicht*
- *handhaving van bevelen van de burgemeester en aanwijzingen van de officier van justitie*

Waar mogelijk kan het van belang zijn om het Veiligheidshuis hierbij te betrekken.

Voor een beschrijving van de toepassing van de wet verwijzen we naar de Handreiking Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast.²

Hooligans in Beeld

Hooligans in Beeld is de landelijke methode voor politie om hooligans uit de anonimiteit te halen. De kern van Hooligans in Beeld is dat toonaangevende hooligans c.q. notoire ordeverstoorders rondom het voetbal op basis van harde en zachte politie-informatie uit de anonimiteit worden gehaald en gericht worden aangepakt.

² <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/richtlijnen/2010/09/13/handreiking-wet-maatregelen-bestrijding-voetbalvandalisme-en-ernstige-overlast.html>

Hierdoor nemen de openbare ordeverstoringen door de groep(en) af. Met Hooligans in Beeld worden de 'leiders' c.q. regisseurs uit de groep gehaald en aangepakt, waardoor de groep uit elkaar valt. De aanpak loopt – afhankelijk van de kenmerken en achtergronden van de persoon - van preventie tot repressie.

1.2 Voor de wedstrijden

Veiligheidsoverleg (beleidsniveau)

De tegenhanger van het hiervoor genoemde strategische veiligheidsoverleg is het operationeel veiligheidsoverleg (ook wel casusoverleg genoemd). Dit overleg vindt plaats tussen operationele functionarissen van de lokale driehoek en de bvo. In dit overleg komen lokale aangelegenheden aan de orde. Hierbij valt te denken aan (eventuele) incidenten tijdens de voorgaande uit- en/of thuiswedstrijd, (eventuele) reacties/sancties ten opzichte van personen die zich misdragen hebben, etc. Standaard wordt ook de informatie vanuit het Voetbal Volg Systeem meegenomen.

De wet mbveo vereist goede afstemming tussen gemeenten en hun partners. Tijdens het operationeel veiligheidsoverleg komt ook aan de orde wie er eventueel een (intergemeentelijke) meldplicht en/of gebiedsverbod krijgt opgelegd.

Vooroverleg (uitvoeringsniveau)

Het vooroverleg vindt circa zes weken voor een wedstrijd plaats. Dit is het moment waarop politie van de thuis- en uit spelende bvo, de thuis- en uit spelende bvo, gemeente en (eventueel) de supportersvertegenwoordigers gezamenlijk afspraken maken over de te spelen wedstrijd. Ook de dag en avond vóór de wedstrijd worden in de bespreking meegenomen. Onderwerpen als kaartverkoop en alcohol komen hier aan de orde. In het handboek veiligheid van de KNVB is een checklist voor het vooroverleg opgenomen.

Tijdens het vooroverleg wordt ook de definitieve categorisering van een wedstrijd bepaald, inclusief het vervoer via de weg en/of per trein. Tot op het moment van aanvang van de wedstrijd vindt overleg plaats over de laatste stand van zaken. Dan kunnen eventueel extra maatregelen worden getroffen, zoals het opschalen of afschalen van politie en stewardinzet.

Risicoanalyse

Voor elke wedstrijd stelt zowel de bvo als de politie een gedegen risicoanalyse op. Deze risicoanalyse maakt het mogelijk maatregelen op maat te nemen. De ingevulde risicoanalyses komen ter sprake in het vooroverleg.

Het risicogehalte kan bepaald worden aan de mate waarin sprake is van:

- *de dreiging dat uit- en thuis supporters confrontaties zoeken;*
- *eerdere ervaringen met supporters van de bezoekende clubs;*
- *het negeren van verplicht combivervoer (per bus/trein);*
- *een geringe geografische afstand en grote rivaliteit tussen de betrokken clubs (derby);*
- *specifieke politie-informatie over voetbalordeverstoorders (Hooligans in Beeld), dreigingsanalyse e.d.;*
- *het competitiebelang/verloop en de aard van de wedstrijd (nationaal/internationaal);*
- *het tijdstip van de wedstrijd;*
- *kruisende supportersbewegingen tussen verschillende wedstrijden op dezelfde dag;*
- *ongewenste samenloop met andere lokale en regionale evenementen;*
- *knelpunten binnen het competitieprogramma;*
- *aantal verwachte risicosupporters en stadionverboden;*
- *toezicht door de bvo (stewards);*
- *scheiding van rivaliserende supporters;*
- *controle op kaartverkoop en toegang;*
- *kwaliteit van de veiligheidszorg voor de wedstrijd door de bvo en de mate van naleving van de veiligheidsvoorschriften van de KNVB en de gemeentelijke vergunningsvoorschriften door de bvo.*

Belangrijkste risico's

De belangrijkste risico's voor het ontstaan van incidenten bij een voetbalwedstrijd zijn over het algemeen terug te leiden tot drie onderwerpen: kaartverkoop, vervoer en alcoholgebruik.

Kaartverkoop

Een goede kaartverkoop en controle leiden ertoe dat supporters plaatsnemen op de juiste vakken in het stadion. Ook dragen deze maatregelen bij aan het weren van stadionverbodhouders in de stadions en het bestrijden van zwarthandel. Voorbeelden van een goede kaartverkoop zijn: op naam te identificeren kaarten, kaartverkoop-regime afgestemd op vervoersregeling en een gedegen sponsorkaartenregistratie.

Vervoer

In beginsel mogen (uit)supporters zelf bepalen op welke wijze ze afreizen naar het stadion. Een combiregeling is een vergaande, generieke veiligheidsmaatregel, die ook veel impact heeft op de goede supporters. Bij de overweging om een vervoersregeling op te leggen moet daarmee rekening worden gehouden. Veiligheidsoverwegingen kunnen er echter toe leiden dat een vervoersregeling noodzakelijk is. Bij risicowedstrijden is het verstandig om de uitsupporters te begeleiden van en naar het stadion. Dit kan door middel van een autocombi. Dit wil zeggen dat supporters wel met de auto mogen komen, maar zich onderweg moeten melden. Is het risico dan nog steeds te groot, dan kan er een trein- of buscombi worden ingesteld. In dat geval kunnen supporters de wedstrijd alleen bezoeken als zij ook met het georganiseerde vervoer meegaan.

De bezoekende club is bij de bus- en treincombi verantwoordelijk voor fouilleren bij vertrek, met het oog op het schoon en heel houden van bussen en treinen. Misdragingen onderweg kunnen zich ook voordoen binnen het domein van een andere driehoek. Hierover moet afstemming plaatsvinden tussen lokale driehoeken en bvo's.

Alcohol

Alcohol is een risicofactor voor het ontstaan van geweld. Daarom is het belangrijk om af te wegen wanneer men alcohol toestaat, enkel alcohol schenkt met een laag percentage, of alcohol helemaal verbiedt. In het geval van risicowedstrijden zijn verkoop, meenemen en nuttigen van alcohol niet toegestaan.

Deze risico's zijn de belangrijkste indicatoren voor het categoriseren van de voetbalwedstrijden.

Categorisering

Om goed in beeld te hebben welke maatregelen nodig zijn op het gebied van kaartverkoop, alcohol en vervoer, bevat het *Handboek Veiligheid*³ van de KNVB een checklist. Dit instrument moet tijdens het vooroverleg worden ingevuld, om de keuzes te beargumenteren en de bewustwording ervan te vergroten. Op basis van de checklist en de risicoanalyse wordt de wedstrijd in een categorie ingedeeld. Bij categorie A wedstrijden zijn er geen restricties op kaartverkoop, vervoer en alcohol. Bij categorie B wordt er een keuze gemaakt op alle drie de terreinen. Bij categorie C zijn er restricties op alle drie de thema's.

	Kaartverkoop	Vervoer	Alcohol
Categorie A	geen restricties	geen restricties	geen restricties. Alcohol met een laag alcoholpercentage verdient aanbeveling.
Categorie B	geen restricties of: <ul style="list-style-type: none"> • 4 kaarten per persoon • 1 kaart per persoon; • sponsorkaarten alleen op naam; • geen verkoop op de wedstrijddag 	geen restricties of gereguleerd vervoer: <ul style="list-style-type: none"> • autocombi • treincombi • buscombi • auto/buscombi 	wel of geen alcohol
Categorie C	1 kaart per persoon; geen dagverkoop; sponsorkaarten alleen op naam	gereguleerd vervoer: <ul style="list-style-type: none"> • treincombi • buscombi 	geen alcohol

³ www.knvb.nl

Bij alle onderdelen van Categorie A geldt dat, ondanks de vrijheid van tolerantiegrenzen, de bvo aantoonbaar de situatie onder controle moet houden. Dit betekent onder andere dat supporters die een stadionverbod hebben, niet via (bijvoorbeeld) sponsorkaarten toch in het stadion kunnen komen. Dronken supporters wordt de toegang tot het stadion geweigerd. Het staat de bvo altijd vrij om bij een wedstrijd van een bepaalde categorie strengere regels in te voeren dan in dit beleidskader bij de betreffende categorie staan.

Samenhang in de (veiligheids)maatregelen is te allen tijde belangrijk. Bij wedstrijden waarbij een verplichte vervoersregeling van toepassing is, moet de kaartverkoop op de wedstrijddag hierop worden aangepast. Zo kan er bijvoorbeeld geen vrije kaartverkoop op de wedstrijddag plaatsvinden als er een buscombi is opgelegd.

1.3 Integraal supportersbeleid

Het integraal supportersbeleid is een verantwoordelijkheid van de bvo. Het beleid bestaat uit verschillende elementen, zoals een huisreglement, stadionverbodenbeleid, een stadionverbodencommissie en supportersvervoer. Ook alcohol- en drugsbeleid van de bvo vallen hieronder.

De samenhang in dit beleid kan alleen ontstaan als er sprake is van een goede samenwerking tussen gemeente, politie, OM en de bvo. Het aanstellen van een supporterscoördinator bij de bvo en samenwerking van jeugdwerkwijzenwerk en de bvo kunnen deze samenhang nog bevorderen. Politie en gemeenten kunnen de bvo bij het ontwikkelen van een goed supportersbeleid van advies dienen. Vanuit het bestaande preventieve (en repressieve) kader kan er vervolgens beleid worden ontwikkeld, dat goed is toegespitst op de doelgroep.

In verschillende gemeenten zijn goede ervaringen opgedaan met sociaal preventief beleid. Sociaal preventief beleid is een specifieke vorm van preventief beleid, dat gericht is op gedragsbeïnvloeding van supporters. Risicogedrag is te voorkomen door hen op een positieve manier bij 'hun' bvo te betrekken. Het sociaal preventief beleid kan ook aansluiten op of deel uitmaken van het maatschappelijk betrokken ondernemen van een voetbalclub. Het sociaal preventief beleid bij de clubs maakt deel uit van het publieks- en veiligheidsbeleid en richt zich op de leeftijdsgroep van 12 tot en met 23 jaar. Dit is meestal de groep 'first offenders'.

Voor het preventieve beleid heeft het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid een toolkit ontwikkeld. Deze bevat een stappenplan waarmee gemeenten en clubs sociaal preventief beleid kunnen ontwikkelen. De toolkit is op de website terug te vinden op de website van het CCV.⁴

⁴ <http://www.hetccv.nl/instrumenten/Preventief+supportersbeleid/index>

2

Tijdens de wedstrijd

Goed gastheerschap is het belangrijkste ingrediënt om voetbal een feest te laten zijn voor iedereen. Het gastheerschap ligt niet alleen bij de bvo. Ook andere partners moeten hier rekening mee houden. Het is belangrijk dat uitsupporters, net als thuis-supporters, goed ontvangen worden. Dit betekent een nette ontvangst, zicht op alle vakken in het stadion, goede faciliteiten, voorzieningen (catering en sanitair) voor het uitvak, goede zichtlijnen in het uitvak, correcte bejegening en een schoon, veilig stadion. Het instellen van een combiregeling is – vanuit dit oogpunt – dan ook geen gastvrije maatregel.

Het weren van ongewenst gedrag of personen is ook onderdeel van gastheerschap. Om goed gastheerschap te bieden moeten er randvoorwaarden worden gesteld aan gewenst en ongewenst gedrag van supporters (zoals het afstand nemen van en ingrijpen bij spreekkoren). Daarom moeten de ketenpartners op lokaal niveau goede afspraken maken over onder andere de aanpak spreekkoren, stewards, vuurwerk, alcohol en drugs.

2.1 Spreekkoren

Op weg naar of van het stadion evenals in en rondom het stadion is het ontoelaatbaar dat (groepen) supporters discriminerende en/of kwetsende spreekkoren aanheffen en/of dergelijke uitingen op spandoeken meevoeren. De KNVB onderkent dat het gedrag van spelers, trainers en officials van grote invloed is op het supportersgedrag. In samenwerking met hun supportersverenigingen stellen de bvo's duidelijke tolerantiegrenzen op voor ongewenste spreekkoren. Overschrijding van deze grenzen leidt, waar mogelijk, tot gedragscorrectie. De lokale ketenpartners stemmen op dit punt onderling af over het te voeren beleid en de daaruit voortvloeiende maatregelen. In het beleid is in ieder geval opgenomen dat de burgemeester ingrijpt zodra de openbare orde in het geding is. Tijdens de wedstrijd kan de bvo, in afstemming met de gemeente, beslissen de wedstrijd stil te leggen c.q. te staken. Het beleid is er op gericht daders (in het bijzonder aanstichters) uit de anonimiteit te halen en hen aan te spreken op hun gedrag.

Beleidsuitgangspunten hierbij zijn:

- *bvo's en supportersverenigingen doen al het mogelijke om ongewenste spreekkoren en verbaal geweld tegen te gaan, zowel preventief, beheersmatig als repressief. In elk geval betekent dit dat aanstichters en daders worden aangesproken op hun gedrag. In het Handboek Veiligheid van de KNVB staat de richtlijn voor clubs hoe verbaal geweld tegen te gaan;*
- *de KNVB stimuleert dat officials, trainers en spelers een voorbeeld stellen voor goed gedrag;*
- *bvo's en supportersverenigingen zijn in beginsel verantwoordelijk voor het gedrag van hun supportersaanhang c.q. leden;*
- *bvo's en supportersverenigingen zijn ten aanzien van ongewenste spreekkoren en verbaal geweld verantwoordelijk voor duidelijke tolerantiegrenzen. Deze grenzen worden duidelijk gemaakt in het huisreglement;*
- *in aanvulling op de richtlijn van de KNVB heeft de burgemeester de bevoegdheid om in te grijpen als de openbare orde in het geding is. Als er sprake is van spreekkoren die de openbare orde in het geding brengen, zoals kwetsende en racistische spreekkoren en de bvo heeft zelf nog niet ingegrepen, kan de burgemeester de bvo verplichten de wedstrijd stil te leggen;*
- *als de wedstrijd is stilgelegd, dan wordt in samenwerking met de bvo, burgemeester en politie besloten of een wedstrijd wordt doorgespeeld of afgebroken;*
- *onder meer op basis van camerabeelden en verklaringen van stewards wordt geprobeerd de deelnemers aan spreekkoren een civielrechtelijk stadionverbod op te leggen;*
- *als er sprake van is discriminerende spreekkoren, vindt strafrechtelijke vervolging van de daders plaats.*

2.2 Stewards

De bvo's zijn primair verantwoordelijk voor de orde en veiligheid in de stadions. Zij zijn verplicht een veiligheidsorganisatie op te zetten en de veiligheid in en rond de stadions zelf te organiseren. Dat betekent niet alleen introductie van de nodige infrastructurele verbeteringen, nieuwe stadions en technische hulpmiddelen. Daarnaast is een goed getrainde en professionele stewardorganisatie bij de bvo's van groot belang om de voetbalwedstrijd op een goede en veilige manier te laten verlopen. Voor de stewards gelden kwaliteitseisen in de vorm van onder meer opleiding, certificering en screening. De KNVB heeft deze zaken op hoofdlijnen vastgelegd in de licentievoorwaarden en nader uiteengezet in het [Handboek Veiligheid](#). Stewarding in het betaalde voetbal is vastgelegd in het [Opleidingshandboek Steward Betaald Voetbal](#).

Belangrijk is dat clubs kwalitatief goede stewards inzetten en dat er ook voldoende stewards beschikbaar zijn. Een respectvolle benadering van stewards, beveiligingspersoneel, officials en politie door supporters is een vereiste. Geweld tegen stewards wordt niet getolereerd. Aangifte doen blijkt soms lastig voor stewards. Daarom is het noodzakelijk dat er duidelijke afspraken komen tussen bvo, politie en OM over hoe te handelen bij geweld tegen stewards. Deze afspraken betreffen zaken als:

- *wat tolereren we als lokale partners wel en wat niet?;*
- *de bvo biedt duidelijkheid richting supporters over wat wel en niet getolereerd wordt (uitgaan van zero tolerance);*
- *consequent optreden van stewards is noodzakelijk om orde en veiligheid in het stadion te kunnen handhaven. Hiervoor zijn goede afspraken nodig over uitvoering van de rugdekking door veiligheidspersoneel en politie;*
- *met politie en OM moeten er ook heldere afspraken zijn voor de aangifte, prioriteit in opsporing en vervolging;*
- *de bvo moet stewards stimuleren om altijd aangifte te doen. Dit kan bijvoorbeeld door de mogelijkheid te bieden om bij aangifte het adres van de bvo op te geven in plaats van het thuisadres. Verder betekent dit dat de bvo in de periode na de aangifte ook sterker op de veiligheid van de steward moet letten.*

In de handreiking [Agressie en Geweld](#)⁵ is de aanpak weergegeven wat te doen bij geweld tegen medewerkers met een publieke taak. Het verdient aanbeveling om deze handreiking op lokaal niveau toe te passen voor de aanpak van geweld tegen stewards.

⁵ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/12/handreiking-agressie-en-geweld.html>

2.3 Alcohol en drugs

De aanpak van alcohol- en drugsgebruik verschilt per lokale driehoek en club. Veel mogelijkheden blijven onbenut.⁶ Wat kunnen de betrokken partners zoal doen?:

- *alcohol schenken met een laag alcoholpercentage;*
- *controles bij de toegang; mensen onder invloed weigeren;*
- *handhaven op openbare dronkenschap;*
- *aankondigen en uitvoeren van alcoholcontroles in het verkeer, voorafgaand, tijdens en na wedstrijden;*
- *een alcoholverbod in de bus (indien een combiregeling geldt dit al);*
- *een alcoholverbod in de trein (indien een combiregeling geldt dit al);*
- *het is mogelijk om het verkopen, verstrekken en in bezit hebben van alcohol in de omgeving van of in de aanvoerroute naar het stadion tijdelijk te verbieden. Dit kan worden opgenomen in de APV;*
- *het droogleggen van (delen van) het stadion;*
- *het weigeren van de toegang en terugsturen van kennelijk dronken/gedrogeerde supporters naar de plaats van vertrek van het openbaar vervoer (inbeslagname van alcohol/drugs). De bvo kan op basis van de huisregels een blaastest laten afnemen bij supporters;*
- *verwijdering van kennelijk dronken/gedrogeerde supporters uit het stadion;*
- *proces-verbaal in geval van kennelijke staat van dronkenschap op de openbare weg en in bezit hebben van alcohol en drugs.*

Ten aanzien van drugs in en rond het stadion dient een bvo een zero-tolerance beleid te voeren. Een bvo kan dit bijvoorbeeld opnemen in haar huisregels. Dat geldt ook voor de aanpak van alcoholmisbruik. Rond het stadion voert de politie een zero-tolerance beleid ten aanzien van drugs.

---

⁶ "Ordeverstoringen en groeps geweld bij evenementen en grootschalige gebeurtenissen, scherp te en alertheid", COT, Bureau Beke en Politieacademie, november 2010

2.4 Vuurwerk

Uit veiligheidsoverwegingen moet het ongeorganiseerd afsteken van vuurwerk in en rond het stadion worden voorkomen. In en rond het stadion mogen supporters geen vuurwerk in hun bezit hebben. De KNVB heeft richtlijnen hierover opgenomen in het Handboek Veiligheid. De bvo is verantwoordelijk voor een strikte fouillering van de supporters. Het is de bvo formeel toegestaan vuurwerk in het stadion af te steken. Maar dan moet het gaan om professioneel vuurwerk, afgestoken door een professionele instantie. Ook moet de bvo de hiervoor de benodigde vergunningen hebben verkregen. Het afsteken van vuurwerk door supporters blijft verboden. De politie hanteert een zero-tolerance beleid tegen supporters die buiten het stadion vuurwerk afsteken.

De volgende maatregelen kunnen worden genomen tegen supporters die - in of buiten het stadion - toch vuurwerk bij zich hebben:

- *betrokken (groep van) supporters wordt toegang tot stadion geweigerd en het vuurwerk wordt in beslag genomen;*
- *betrokken (groep van) supporters worden verwijderd uit het stadion, het vuurwerk wordt in beslag genomen, supporters worden overgedragen aan de politie;*
- *opleggen civielrechtelijk stadionverbod.*

3

Na de wedstrijden / het voetbalseizoen

Na een voetbalwedstrijd is het belangrijk om met de ketenpartners te evalueren. Zijn de genomen maatregelen de juiste geweest? Kan er de volgende wedstrijden met minder maatregelen worden gewerkt, bijvoorbeeld een verlaging van categorie? Na het voetbalseizoen wordt gekeken of de ambities en actiepunten uit het convenant zijn gehaald en de afspraken zijn nagekomen.

In dit hoofdstuk staat verder de dadergerichte aanpak centraal. Welke maatregelen kunnen worden genomen door de verschillende ketenpartners?

3.1 Evaluatie lokale driehoek en bvo

Evaluatie na de wedstrijd

Het is van belang om kort na de wedstrijd het verloop van de wedstrijd te evalueren en te beoordelen of de keuzes die voorafgaand aan en tijdens de wedstrijd zijn gemaakt optimaal waren. En hoe kunnen eventuele ongeregelheden in de toekomst worden voorkomen? In het operationeel veiligheidsoverleg en (eventueel) in het vooroverleg wordt vastgelegd wanneer de evaluatie plaatsvindt en wie daarbij aanwezig zijn. Het verdient aanbeveling om ook de uitclub hierin te betrekken en/of over de uitkomsten te informeren. Op die manier is de situatie voor de volgende wedstrijd tegen elkaar ook duidelijk en kunnen de juiste maatregelen worden genomen.

Evaluatie in strategisch veiligheidsoverleg

Behalve direct na de wedstrijden, is het ook belangrijk om op strategisch niveau te evalueren. In deze strategische evaluatie wordt een reeks wedstrijden geëvalueerd en overkoepelende aandachts- en verbeterpunten vastgesteld. Deze worden eventueel vertaald naar gewijzigd of nieuw beleid. Deze evaluaties kunnen als input dienen voor een volgend convenant.

3.2 Optreden naar aanleiding van incidenten

Als zich incidenten hebben voorgedaan, is het van belang dat ketenpartners met elkaar afstemmen: moeten we tot maatregelen overgaan en zo ja: wie neemt welke maatregelen? Dit kunnen civiel-, bestuurs- of strafrechtelijke maatregelen zijn. Uitgangspunt zijn de eigen verantwoordelijkheid en taken van de ketenpartners. Misdragingen tijdens het vervoer van en naar de wedstrijd (weg en spoor) kunnen ook in deze overwegingen worden betrokken. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot oplegging van een verplichte combi voor de eerstvolgende wedstrijden. Er blijft onderscheid tussen collectieve en individuele straffen. Voor beide geldt echter dat het supporters tevoren duidelijk moet zijn dat in geval van incidenten wordt opgetreden.

3.2.1 Dadergerichte aanpak

De opgelegde maatregelen aan daders zijn zo veel mogelijk persoonsgericht en niet generiek. De goedwillende supporters lijden in meer of mindere mate onder de maatregelen die worden getroffen om de kleine groep ordeverstoorers aan te pakken. Om dit zoveel mogelijk te beperken is het noodzakelijk dat alle ketenpartners de notoire ordeverstoorers in kaart brengen.

De betrokken ketenpartners maken in het vooroverleg van de wedstrijd afspraken over de uitwisseling en het gebruik van beeldmateriaal voor opsporing en vervolging. Uiteraard geschiedt dit binnen de wettelijke regels over het gebruik van camera-beelden. Verder moet de informatiepositie van clubs, politie en OM voor de opsporing van notoire ordeverstoorers optimaal zijn. Basisprincipe hierbij is dat alle betrokken ketenpartners zich niet alleen richten op ongeregelheden rondom de wedstrijd. Ook onderzoeken ze in hoeverre de notoire ordeverstoorers zich ook op andere plaatsen en op andere momenten schuldig maken aan overtredingen en misdrijven. Onderdeel van een dadergerichte aanpak is ook dat ketenpartners met de hen ten dienste staande juridische middelen de geleden schade zoveel verhalen op de daders. Het project Hooligans in Beeld speelt hierbij een belangrijke rol.

Hooligans in Beeld

Doel van dit project is toonaangevende hooligans, op basis van informatie, uit de anonimiteit te halen en aan te pakken, waardoor de openbare ordeverstoringen door de groep(-en) afnemen. De aanpak loopt – afhankelijk van de kenmerken en achtergronden van de persoon – van preventie tot repressie.

Begin 2010 is hieraan een vervolg gegeven in de vorm van 'Hooligans in Beeld II'.

Kernpunten zijn:

1. verbetering van de aard, kwaliteit, en toegankelijkheid van de informatie en informatiepositie van de regiopolitie om de pakkans te verhogen en de politie-inzet rondom voetbal te verminderen;
2. in samenwerking met de veiligheidspartners effectieve strategieën van aanpak ontwikkelen, die landelijk toepasbaar zijn;
3. borgen en verplichtend stellen van de Hooligans in Beeld methodiek binnen de politieorganisatie.

De opbrengsten van 'Hooligans in beeld II' zijn de volgende:

1. een regionaal beeld van te onderscheiden problematische groepen hooligans;
2. een regionaal en landelijk beeld van toonaangevende subjecten binnen de groepen hooligans;
3. een landelijk overzicht van effectieve strategieën van aanpak (preventief, proactief en repressief, bestuurlijk en strafrechtelijk).

3.2.2 Rol OM

De (hoofd)officier van justitie heeft meerdere taken voor, tijdens en na de wedstrijd. Voorafgaand aan de wedstrijd wordt in de lokale driehoek de justitiële politiecapaciteit besproken. Dit in samenhang met de afhandeling van geconstateerde strafbare feiten naar aanleiding van de voorgaande wedstrijd: arrestaties rondom de wedstrijd en de afhandeling van aangiften, dan wel ambtshalve geconstateerde strafbare feiten. Bij B-wedstrijden is de officier van justitie tijdens de wedstrijd aanwezig of op afroep beschikbaar. Bij C-wedstrijden is hij standaard aanwezig en zorgt hij dat ten behoeve van daadwerkelijke vervolging een lokale snelrechtprocedure wordt toegepast. Bij B-wedstrijden kan de officier van justitie daarvoor zorgen, maar het is niet standaard, zoals bij C-wedstrijden.

De nieuwe aanwijzing voetbalvandalisme, waarin de nieuwe bevoegdheden van de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast zijn opgenomen, schrijft een aantal maatregelen voor de officier van justitie voor:

- opleggen van een gedragsaanwijzing – in de vorm van een strafrechtelijk stadionverbod met meldplicht – waar mogelijk/nodig (op basis van art. 509hh Sv);
- het – waar nodig – starten van opsporingsonderzoek naar voorbereidingshandelingen openlijke geweldpleging om daarmee eventuele rellen/ordeverstoringen te voorkomen (op basis van art. 141a Sr);
- het verhogen van de (te vorderen) straffen bij voetbal evenementen;
- het toepassen van (super)snelrecht bij misdrijven rondom voetbal evenementen.

3.2.3 Tuchtrect KNVB

Bij incidenten past de KNVB zijn tuchtrect inzake veiligheid toe. De kern hiervan betreft het onafhankelijk toetsen van de verantwoordelijkheid en eventuele verwijtbaarheid van bvo's bij wanordelijkheden, om daar vervolgens al dan niet op te sanctioneren.

Uitsupporters

Naar aanleiding van de bekerfinale tussen Ajax en Feyenoord in mei 2010 is er in de Regiegroep een discussie op gang gekomen over de aanpak van uitsupporters. De uitkomst hiervan is dat het weren van uitsupporters geen uitgangspunt moet zijn, maar een middel dat in het uiterste geval kan worden ingezet.

Aandachtspunt is de duur van de maatregel. Bij voorkeur is het geen generieke maatregel, maar een maatregel voor een relatief korte periode, waarbij de supporter perspectief wordt geboden. Bij strafoplegging is het beter een korte straf op te leggen en deze eventueel te verlengen, dan een lange straf die verkort kan worden bij goed gedrag.

3.2.4 Stadionverbod

Aan personen die zogeheten “voetbalgerelateerd (zoals overlastgevend) wangedrag” hebben vertoond kunnen de bvo, de KNVB en/of de strafrechter een (civielrechtelijk dan wel strafrechtelijk) stadionverbod en/of een geldboete opleggen. Voor de hoogte van het civielrechtelijke stadionverbod en de geldboete hanteert de KNVB een richtlijn termijn stadionverbod, waarin per gedraging sancties staan vermeld.

Is er sprake van recidive - dat wil zeggen: als een persoon niet voor het eerst wordt gemeld ter zake een misdraging - kan de in de aangehaalde richtlijn genoemde termijn worden verdubbeld. Bij recidive van de zwaarste feiten (20 jaar) kan de dader zelfs een levenslang stadionverbod krijgen. Bij overtreding van het stadionverbod moet worden opgetreden. Wat het gevolg is van deze overtreding, hangt af van de plaats waar de overtreder van het stadionverbod wordt aangetroffen – en door wie.

Overtreding van een stadionverbod kan een strafbaar feit opleveren, te weten huisvredebreuk. Als gevolg hiervan moet de politie een proces verbaal opmaken en het OM een straf vorderen. Overtreding van een landelijk stadionverbod is als afzonderlijke misdraging in genoemde richtlijn opgenomen. Als gevolg hiervan kan een nieuw stadionverbod worden opgelegd.

De handhaving van het stadionverbod geschiedt door verschillende partijen. In ieder geval is van belang dat politie en bvo de stadionverbodgegevens afstemmen en actualiseren.

3.2.5 Commissie stadionverboden

Een stadionverbod heeft, hoewel er sprake is van een civiele maatregel, een straffend karakter. De KNVB heeft daarom een onafhankelijk orgaan in het leven geroepen: de Commissie stadionverboden. De Commissie stadionverboden kan de beslissingen van de KNVB betreffende opgelegde stadionverboden toetsen. Het instellen van beroep tegen een beslissing van de KNVB betreffende een opgelegd stadionverbod, moet dan ook worden ingediend bij de Commissie. Ook ziet de Commissie toe op de verwerking van persoonsgegevens.

Het verdient aanbeveling dat ook bvo's een stadionverbodencommissie instellen. Deze commissie bestaat idealiter uit: de bvo, de politie, een afgevaardigde van de supportersvereniging en de gemeente.

Voordelen hiervan zijn:

- *de commissie motiveert voor de supporter duidelijk wat de aanleiding van het stadionverbod is. Er is sprake van hoor en wederhoor;*
- *de supporter krijgt de mogelijkheid zich tegen aantijgingen te verdedigen. De supporter blijft minder vaak met opgekropte gevoelens achter, ook als het stadionverbod gehandhaafd blijft;*
- *het serieuze karakter en een slimme samenstelling van de commissie verhoogt de acceptatiegraad onder supporters. Met andere woorden: supporters accepteren straffen sneller; en al helemaal als ze de mogelijkheid krijgen een gedeelte van het stadionverbod terug te verdienen en de financiële consequenties voor hen tot een minimum worden beperkt. De betrokkenheid van het bestuur van een bvo draagt veel gewicht met zich mee bij supporters;*
- *de commissie stadionverboden versterkt de samenwerking tussen de bvo en haar lokale partners.*

3.3 Voetbal Volg Systeem (VVS)

Om alle partijen een goed overzicht te kunnen bieden van zaken die met voetbalvandalisme te maken hebben, heeft het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) het landelijk Voetbal Volg Systeem (VVS) ontwikkeld. Naast een aantal andere taken heeft het CIV de taak het aanleggen, het beheren en actueel houden van het landelijke VVS ten aanzien van aangehouden en/of geverbaliseerde personen, wedstrijd en fenomeengegevens. Het CIV wordt hierbij gevoed door de bvo's, de KNVB, het OM en de politie. Deze partijen melden nieuwe feiten aan het CIV, die deze weer opneemt in het VVS. De bvo en politie maken bij de voorbereiding van een wedstrijd gebruik van de gegevens uit het VVS.

4

Auditteam Voetbal en Veiligheid

Hoofddoelstelling van het nieuwe Auditteam is om de komende twee jaar alle bvo's in ere- en eerste divisie concreet te kunnen adviseren over de aanpak van voetbalvandalisme door de lokale driehoek en bvo. Samen met de betrokken partijen wordt de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij ligt de focus op de voortgang van de landelijke beleidsprioriteiten op lokaal niveau.

Ook brengt het Auditteam in kaart hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Net als in het verleden worden grootschalige incidenten rondom het voetbal onderzocht. Hiervoor kan de burgemeester of de minister van Veiligheid en Justitie een verzoek indienen.

Sinds eind april 2009 staat het Auditteam Voetbal en Veiligheid onder leiding van Mw. A. Jorritsma.

Een onderzoeksteam bestaande uit onderzoekers en praktijkdeskundigen van het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Bureau Beke en praktijkdeskundigen op het gebied van (voetbal)veiligheid voert de onderzoeken en de audits uit.

Nulmeting

Het Auditteam voert in de komende jaren een nulmeting uit bij iedere bvo. In de nulmeting kijkt het naar:

- *kenmerken van supportergroepen en supporters;*
- *de fysieke infrastructuur;*
- *de kwaliteit van de veiligheidsorganisatie en samenwerking tussen ketenpartners;*
- *de effecten van concrete veiligheidsmaatregelen.*

Per bvo legt het onderzoeksteam tweemaal een wedstrijdbezoek af. Daarbij observeert het onderzoeksteam aan de hand van een checklijst. Het bekijkt de wedstrijden zowel vanuit de 'clublijn' als vanuit de 'politielijn'. Daarnaast houdt het team per organisatie (groeps)interviews met vertegenwoordigers van de lokale driehoek en bvo. Tot slot worden relevante documenten, zoals het veiligheidsconvenant, draaiboeken en uitdraaien van het VVS bestudeerd c.q. geanalyseerd. Het geheel mondt uit in een openbare rapportage. Deze kunnen de lokale driehoek en bvo gebruiken in de verschillende vooroverleggen. Ook vormen deze uitkomsten een belangrijke input voor het convenant.

Landelijk beleid

Aan het einde van het jaar bekijkt het Auditteam of er trends zichtbaar zijn vanuit de nulmetingen. Daarbij kijkt het zowel naar goede voorbeelden, als naar problematiek. De uitkomsten worden gerapporteerd aan de Regiegroep en gepubliceerd op de website van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Indien noodzakelijk, wordt er landelijk nieuw beleid ontwikkeld of aangepast.

5

Bijlage I Model lokaal convenant

Algemeen

1.1 Doel van het convenant

Het bezoeken van wedstrijden van *...naam bvo...* geeft plezier aan veel mensen. De wedstrijden dienen in een feestelijke en veilige sfeer plaats te vinden. Om dit te bereiken is het noodzakelijk gezamenlijk afspraken te maken tussen de ketenpartners. Deze afspraken zijn gezamenlijk met de taken en verantwoordelijkheden vastgelegd in dit convenant. Daarnaast spreken de ketenpartners ambities met elkaar af. Deze ambities sluiten aan bij de doelstellingen van het *Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid*. Daar waar mogelijk wordt ook gebruik gemaakt van de uitkomsten van de nulmetingen van het Auditteam Voetbal en Veiligheid. In dit convenant (of apart document) worden afspraken gemaakt over:

- *een verhoging van het aantal A-wedstrijden;*
- *een verlaging van het aantal combiregelingen vervoer;*
- *een dadergerichte aanpak;*
- *de opsporing en vervolging van notoire ordeverstoorders door de invoering van de aanpak Hooligans in Beeld II door de politie;*
- *een lik-op-stukbenadering door het Openbaar Ministerie (OM);*
- *verbeterd gastheerschap voor (uit)supporters (hieronder valt ook het streven naar het verwijderen van hekken en netten in uitvakken).*

De handhaving van het kader voor beleid en dit convenant is een belangrijke, gezamenlijke verantwoordelijkheid van de ondertekenende partijen. Het succes van de gezamenlijke (en landelijke) aanpak staat of valt met het nakomen van het beleidskader en het convenant. De partijen zullen dit monitoren en elkaar waar nodig aanspreken.

1.2 Ondertekenaars

Dit convenant is op datum ondertekend door:

- *de burgemeester van gemeente, de heer/mevrouw...*
- *de politieregio, districtschef/korpschef de heer/mevrouw...*
- *het arrondissement ... van het openbaar ministerie, de hoofdofficier van Justitie, de heer/mevrouw...*
- *bvo, de voorzitter de heer/mevrouw...*
- *supportersvereniging, de voorzitter de heer/mevrouw... (aanbevolen)*

1.3. Geldigheidsduur en evaluatie

Dit convenant loopt van ... tot ... (seizoen 201x – 201y).

Het convenant wordt voor afloop van de einddatum geëvalueerd door de hierboven genoemde ondertekenaars. Op basis van de evaluatie van het convenant, eventuele wijzigingen/aanvullingen van het *Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid*, de uitkomsten van de nulmetingen van het Auditteam en de resultaten van de jaarlijkse Kwaliteitsmeting Voetbal en Veiligheid van de KNVB, wordt een nieuw convenant afgesloten voor het volgende seizoen.

1.4. Veiligheidsoverleg

Lokale driehoek en bvo

Ten minste twee maal per jaar komen de ondertekenaars van dit convenant (de driehoek aangevuld met de bvo en waar mogelijk supportersvereniging) bijeen. In ieder geval vindt tijdens de winterstop een tussentijdse bespreking plaats op basis waarvan bijsturing kan plaatsvinden. Aan het eind van het seizoen worden de afspraken uit dit convenant geëvalueerd en wordt een nieuw convenant afgesloten. Verder vindt er zo vaak als nodig is overleg plaats tussen het bestuur van bvo A en het driehoeksoverleg van de gemeente.

Veiligheidsoverleg

In principe vindt maandelijks overleg plaats tussen vertegenwoordigers van

- *de gemeente, functie*
- *bvo, functie*
- *politie, functie*
- *openbaar ministerie, functie*
- *supportersvereniging, functie (bij algemene, niet-operationele onderwerpen)*

De gemeente levert de voorzitter voor het overleg. Het overleg kan – al dan niet op incidentele basis - worden aangevuld met vertegenwoordigers van het sociaal preventieve project en andere relevante partners.

In het veiligheidsoverleg komen beleidsmatige en operationele aspecten samen. Het structureel veiligheidsoverleg heeft tenminste de volgende taken:

- *uitwerken van het convenant in een veiligheidsbeleidsplan door bvo A;*
- *uitvoering van in het convenant vastgelegde afspraken;*
- *het voorbereiden en evalueren van (risico) wedstrijden;*
- *afstemming van beleid en communicatie hierover;*
- *verzamelen van informatie⁷;*
- *het monitoren van het sociaal preventief beleid;*
- *de lokale driehoek voorzien van informatie indien noodzakelijk;*
- *het monitoren van het convenant.*

1.5 Informatievoorziening

Adequate informatievoorziening is van cruciaal belang voor de aanpak van voetbal en veiligheid. Met name de notoire vanden dienen in kaart te worden gebracht. Het betreft hier een gezamenlijke verantwoordelijkheid van bvo, politie en OM. Hiertoe worden de volgende – met inachtneming van de bestaande privacyregelingen - acties ondernomen:

- *De bvo zorgt voor een overzicht van het geregistreerde supportersbestand. De politie heeft inzage in dit supportersbestand.*
- *De bvo brengt haar eigen supportergroepen en waar nodig de individuele probleemsupporters in kaart ten behoeve van een gedegen analyse en daderprofielen.*
- *De bvo draagt er zorg voor dat in dit seizoen de pasfoto's van de eigenaren op 'uitkaarten' worden geactualiseerd en gedigitaliseerd.*
- *De (voetbaleenheid van de) politie zorgt in samenwerking met de Regionale Inlichtingendienst (RID) voor een goede informatiepositie binnen de supportergroep(en). De politie besteedt daarbij aandacht aan de nieuwe aanwas van probleemsupporters.*
- *Relevante informatie in de vorm van een proces-verbaal of kennisgeving van*
- *bekeuring (mini-pv) wordt ten spoedigste overgedragen aan het OM ten behoeve van vervolging en indien voetbalgerelateerd voor doormelding aan Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme en KNVB.*
- *De informatie wordt gedeeld tussen de ketenpartners en op basis hiervan wordt*
- *beleid ontwikkeld.*
- *Alle relevante informatie wordt zo spoedig mogelijk doorgegeven aan het Centraal*
- *Informatiepunt Voetbalvandalisme.*
- *De aanwas van nieuwe hooligans wordt jaarlijks in kaart gebracht.*
- *Voor de uitwisseling van informatie tussen de betrokken partijen wordt een*
- *privacyreglement opgesteld.*
- *Daar waar mogelijk worden de probleemsupporters benaderd door middel van het lokale sociaal preventieve project .*

---

⁷ Om inzicht te krijgen in de effecten van het gevoerde beleid is het wenselijk om zachte en harde informatie te verzamelen (de voetbalmonitor). Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan toeschouwersaantallen, inzet politie (uitgesplitst naar soort politie), aantallen stewards, aantal aanhoudingen, aantal incidenten (en de aard van de incidenten)

1.6 Controle stadionverbodhouders

Om de bvo beter in staat te stellen personen die in het bezit zijn van een stadionverbod buiten het stadion te houden, is een scherpe toegangscontrole noodzakelijk. Supporters met een landelijk stadionverbod zijn verplicht, conform de richtlijnen van de KNVB, om een recente pasfoto in te leveren bij de KNVB. Hiermee beschikken beide instanties (KNVB en bvo) over een pasfoto van een persoon die een landelijk stadionverbod heeft.

1.7 ID-controle (optioneel)

Lokaal kan worden besloten over te gaan tot een ID-controle bij de ingang van het stadion. In overleg met bvo, politie, OM en gemeente wordt gezocht naar een goede manier om dit vorm te geven.

1.8 Afspraken vuurwerk, stewards, spreekkoren, alcohol en drugs

Alle bij dit convenant betrokken partijen houden zich aan de afspraken die in het Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid zijn gemaakt over vuurwerk, stewards, spreekkoren en alcohol en drugs.

1.9 Omgang met de media

Elke deelnemer heeft een zelfstandige bevoegdheid inzake en verantwoordelijkheid voor de omgang met de media. In overeenstemming met de geest van dit convenant zal waar nodig onderlinge afstemming plaatsvinden. De club is verantwoordelijk voor de communicatie richting de supporters met betrekking tot de wedstrijdorganisatie (wijze van vervoer, ticketing, enz.). Hierbij worden de afspraken gevolgd welke in het vooroverleg zijn gemaakt. Bij incidenten treedt gemeente/ politie op als woordvoerder richting de pers.

1.10 Toegangscontrole

Nader in te vullen op lokale basis bijvoorbeeld over persoonsgebonden kaartverkoop.

1.11 Supportersbeleid

Het supportersbeleid bevat twee componenten. Ten eerste is de bvo verantwoordelijk voor een goed supportersbeleid waarbij gastvrijheid centraal staat. Hiertoe is binnen het bestuur/directie van de bvo een portefeuillehouder supportersbeleid aangewezen. De bvo zal regelmatig overleggen met de supportersvereniging(en).

Ten tweede is door de bvo in samenwerking met gemeente, OM en politie het sociaal preventief supportersbeleid ontwikkeld, naam project . Dit beleid is gericht op:

- *versterking van het jeugdbeleid;*
- *integrale aanpak van risicosupporters.*

1.12 Bedreiging en geweld

Bij bedreiging van of het gebruik van geweld tegen politie, stewards, beveiligingspersoneel, bestuur, spelers, scheidsrechters of andere personen betrokken bij de wedstrijdorganisatie wordt direct opgetreden door de betrokken ketenpartners, waar mogelijk gezamenlijk. Het doen van aangifte wordt gestimuleerd.

1.13 Combiregeling en het negeren daarvan

Er worden afspraken gemaakt over het gebruik van de combiregeling en het omgaan met supporters die buiten de verplichte combiregeling om de wedstrijd (willen) bezoeken. Scenario's voor de opvang van supporters die buiten de combiregeling om toch naar de speelstad afreizen, teneinde te voorkomen dat zij alsnog toegelaten moeten worden tot het stadion om openbare orde problemen te voorkomen. Dergelijke groepen dienen niet alsnog toegang te worden gegeven tot het stadion, omdat zij daardoor gestimuleerd worden de combiregeling te negeren.

1.14 Oefening calamiteitenplan

Het calamiteiten- en ontruimingsplan dat door de bvo is opgesteld dient jaarlijks geoefend te worden. De volgende integrale oefening – dus met medewerking van politie, gemeente en andere hulpdiensten - zal worden gepland op datum.

2. Verantwoordelijkheden

Een nadere uitwerking van de verantwoordelijkheden van de hieronder genoemde ketenpartners is opgenomen in bijlage III van het Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid. Deze kunnen eventueel in zijn geheel in het convenant worden overgenomen.

De uitwerking in dit convenant dient zo concreet mogelijk (met waar mogelijk afrekenbare doelen) geformuleerd te worden. Tevens dienen waar nodig procedures beschreven te worden zodat duidelijk is wie op welk moment waar verantwoordelijk voor is.

2.1 Bvo

De bvo is verantwoordelijk voor de organisatie van de afzonderlijke wedstrijden en is daarom primair verantwoordelijk voor het ordentelijke verloop van de wedstrijden.

Hieronder nadere afspraken opnemen over:

- *calamiteitenplan en ontruimingsplan vastgesteld op ...;*
- *(te verwachten) datum veiligheidscertificaat KNVB;*
- *(indien aanwezig) inzet professionele beveiligingsorganisatie;*
- *fouillering;*
- *alcohol en drugs;*
- *exacte omschrijving tot wat tot het terrein van het stadion behoort (en waar derhalve de bvo primair verantwoordelijk is);*

- kaartverkoop (heldere afspraken per categorie wedstrijd);
- gebruik van uitkaart;
- primaire verantwoordelijkheden bvo;
- richtlijnen KNVB;
- personele en materiële inspanningen;
- veiligheidsorganisatie waaronder: aantal benodigde stewards (zodanig onderscheiden t.b.v. A-, B-, of C-wedstrijden);
- toegangskarten;
- overleg supportersvereniging;
- jeugdbeleid;
- wangedrag en uitsluitingen;
- spreekkoren en spandoeken;
- toegangscontrole vakken;
- vervoersplan en verkeersregeling;
- training stewards.

2.2 Gemeente

De gemeente (burgemeester) is degene die de bvo toestemming verleent voor het spelen van de wedstrijden. De burgemeester is verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde. Met betrekking tot die verantwoordelijkheid is de burgemeester, naast gemeentelijk bestuursorgaan, ook gezagsdrager over de politie wat betreft openbare orde aangelegenheden.

Hieronder nadere afspraken opnemen over:

- vergunning;
- kwalificatie wedstrijden; per ... (datum) wordt een plan van aanpak opgesteld over aanpak categorie A, B, en C wedstrijden;
- competitieprogramma;
- sociaal preventief supportersbeleid;
- verantwoordelijkheid verkeersregelaars;
- per ... (datum) worden scenario's opstellen voor uiteenlopende incidenten, situaties waarbij een wedstrijd afgelast of beëindigd moet worden, of waarbij supportersgroepen geweigerd en/of opgevangen en/of teruggestuurd moeten worden;
- per ... (datum) wordt de APV uitgebreid met de mogelijkheid tot het opleggen van individuele stadionomgevingsverboden. Indien gewenst kan de APV verder worden uitgebreid met
  - vergunningstelsel voor het organiseren van betaalde voetbalwedstrijden
  - samenscholingsverbod
  - hinderlijk gedrag in de openbare ruimte
  - hinderlijk drankgebruik
  - verplichte vervoersvoorziening voor supporters
  - verwijderen van (groepen) personen uit de gemeente en/of het ontzeggen van de toegang tot de gemeente

- *in het vorige seizoen zijn er ... metingen besteed ten behoeve van voetbal. Voor seizoen 201X – 201Y wordt op basis van de huidige informatie ... metingen ingezet (uitsplitsen naar soort politie-inzet);*
- *inzet verschillende soorten politiecapaciteit;*
- *afspraken met politie en bvo om (door infrastructurele maatregelen) de politie-inzet verder te doen afnemen;*
- *toekomstig gebruik van pasfotoregistratie, biometrie of een alternatieve methode om toegangscontrole / identificatiemogelijkheden te verbeteren;*
- *gebruiksvergunning;*
- *controles bouw- en woningtoezicht/brandveiligheid en overige voorzieningen.*

2.3 Politie

De taak van de politie is tweeledig;

- *de openbare ordetaak;*
- *de taak inzake de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.*

Hieronder nadere afspraken opnemen over:

- *prioriteiten voor politie;*
- *verkeersregulering;*
- *politie-inzet;*
- *per ... (datum) is een operationeel draaiboek opgesteld voor categorie A, B, en C wedstrijden;*
- *per ... (datum) is er een adequate arrestantenintake en arrestantenafhandeling;*
- *er zijn ... personen beschikbaar voor de voetbaleenheid. Dit team draagt eveneens zorg samen met de RID voor een adequate informatievoorziening;*
- *na te streven doorlooptijd met betrekking tot verbalisering en inzendtermijn procesverbalen;*
- *gebruik bejegeningprofiel bij de verschillende categorieën wedstrijden;*
- *rol en samenwerking met bvo teneinde de politie zoveel mogelijk “uit het stadion” te laten en de bvo de verantwoordelijkheid te laten behouden voor orde en veiligheid in het stadion en op het eigen stadionterrein;*
- *mogelijkheden voor multi-tasking van ME-personeel gedurende de wedstrijd;*
- *invoering methode Hooligans in Beeld;*
- *gebruik van de procesbeschrijving wedstrijdvoorbereiding en de risicoanalysematrix van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme teneinde de politie-inzet te baseren op zo actueel mogelijke informatie en zomogelijk tijdig te kunnen op- of afschalen;*
- *inzet op sociaal preventief beleid.*

2.4 Openbaar Ministerie

Het openbaar ministerie is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (justitiële handhaving). De volgende afspraken worden, conform het Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid opgenomen (als aanscherping is het mogelijk hier concrete termijnen op te nemen en niet alleen te spreken van streefcijfers):

- *het OM zal de mogelijkheden overwegen om in de gevallen genoemd in het Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid te komen tot meer strafrechtelijke stadionverboden met meldingsplicht;*
- *overwegen om personen die al de eerste keer het civielrechtelijke stadionverbod overtreden te vervolgen;*
- *de hoofdofficier streeft naar een inzendtermijn van 80% binnen 1 maand na het eerste verhoor van de verdachte;*
- *de hoofdofficier streeft ernaar dat zijn organisatie de ingezonden strafzaak in 80% van de zaken binnen 2 maanden na binnenkomst op het parket heeft beoordeeld;*
- *de hoofdofficier streeft ernaar dat zijn organisatie de voetbalvandalen in 80% van de zaken, die volgens de OM-aanwijzing aan de KNVB gemeld dienen te worden, binnen 2 weken na de beoordeling aan de KNVB meldt door middel van het Voetbal Volg Systeem van het CIV.*

Indien van toepassing kunnen de volgende afspraken opgenomen worden over:

- *de hoofdofficier draagt er zorg voor dat in het beleidsplan van het parket de bestrijding van het voetbalvandalisme al naar gelang de ernst van de lokale situatie als prioriteit (in het kader van de bestrijding van geweld) gestalte krijgt. De hoofdofficier neemt in het beleidsplan het justitiële vervolgtraject op;*
- *de hoofdofficier draagt er zorg voor dat in de regionale en lokale beleidsplannen van de politie (naast reductie van de politie-inspanning met betrekking tot de openbare orde) de justitiële politie-inspanning al naar gelang van de ernst van de lokale situatie als prioriteit (in het kader van de bestrijding van geweld) gestalte krijgt;*
- *de hoofdofficier bevordert dat al naar gelang de ernst van de lokale situatie de regiopolitie is ingericht op een goede informatieverrijking over voetbalvandalen, zowel met betrekking tot personen als activiteiten, niet alleen gericht op de openbare orde, maar gelet op de verantwoordelijkheid van de hoofdofficier, mede gericht op permanente justitiële aandacht;*

2.5 Supportersvereniging

De supportersvereniging is betrokken bij (het algemene deel van) de organisatie van de afzonderlijke wedstrijden en heeft daardoor medeverantwoordelijkheid voor het ordentelijke verloop van de wedstrijden.

De supportersvereniging onderhoudt een goede relatie met de supporters en probeert ervoor te zorgen dat zij toegang heeft tot alle supporters van de bvo. De supportersvereniging doet er alles aan om problemen veroorzaakt door supporters te voorkomen.

De supportersvereniging draagt de gewenste gedragsnormen uit naar de supporters en draagt bij aan de handhaving van de openbare orde in en rondom het stadion. De supportersvereniging draagt mede zorg voor een ordentelijk verloop van de wedstrijd en bestrijdt actief voetbalvandalisme en –geweld.

De supportersvereniging draagt zorg voor een heldere communicatie naar de supporters over wedstrijdinzichting, kaartverkoop, e.d.

De supportersvereniging organiseert in overleg met de bvo activiteiten om de sfeer bij thuiswedstrijden in positieve zin te verbeteren en ongewenst gedrag tegen te gaan.

De supportersvereniging wordt betrokken bij de evaluatie van de wedstrijden.

De supportersvereniging houdt eenmaal in het seizoen een bijeenkomst voor supporters over voetbalveiligheid. Daarbij wordt voorlichting gegeven over gewenst gedrag en mogelijke consequenties voor henzelf en de bvo bij het overtreden van gedragsregels. De voorlichting richt zich in het bijzonder op jonge, nieuwe supporters.

Hieronder nadere afspraken opnemen over:

- *openingstijden supportershome en/of supporterswinkel;*
- *toegangsvoorwaarden supportershome;*
- *drankverkoop in het supportershome per categorie wedstrijd;*
- *kaartverkoop (heldere afspraken per categorie wedstrijd);*
- *organisatie van busreizen naar uitwedstrijden / gebruik van de uitkaart;*
- *organisatie t.b.v. supporters bezoekende bvo (wel of niet combi, gebruik uitkaart) en afstemming hiervan met bestuur supportersvereniging van de bezoekende bvo;*
- *standpunt supportersvereniging inzake aanpak vandalisme en stadionverbodenbeleid;*
- *communicatie naar de achterban van wedstrijdafspraken.*

ONDERTEKENING

- *de burgemeester van gemeente, de heer/mevrouw ...*
- *de politieregio, districtschef/korpschef de heer/mevrouw ...*
- *het arrondissement ... van het Openbaar Ministerie, de hoofdofficier van Justitie, de heer/mevrouw ...*
- *bvo, de voorzitter de heer/mevrouw ...*
- *eventueel: eigenaar stadion, de heer/mevrouw ...*
- *eventueel: supportersvereniging, de voorzitter de heer/mevrouw ...*

Bijlage II Taken en verantwoordelijkheden ketenpartners

1. Landelijk niveau

1.1 Rijksoverheid

Op het gebied van voetbal en veiligheid zijn er bij de rijksoverheid twee verantwoordelijke bewindspersonen:

- *De minister van Veiligheid en Justitie bevordert dat, indien nodig voor een adequate aanpak van voetbal en veiligheid, wet- en regelgeving wordt aangepast of ontwikkeld.*
- *De minister van Veiligheid en Justitie bevordert dat indien gewenst wetenschappelijk onderzoek plaatsvindt naar (de aanpak van) voetbal en veiligheid.*
- *De minister van Veiligheid en Justitie dient ervoor zorg te dragen dat de Tweede Kamer periodiek wordt geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de aanpak van voetbal en veiligheid.*
- *De minister van Veiligheid en Justitie en de minister van VWS nemen waar mogelijk deel aan internationale overleggen zoals de Raad van Europa en eventuele andere internationale bijeenkomsten.*
- *De minister van VWS houdt zich bezig met het bevorderen van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) door de bvo's. Op deze manier wordt er onder andere bijgedragen aan de preventieve aanpak van voetbal en veiligheid. Dit doet VWS door steun te geven aan de Stichting Meer dan Voetbal.*

1.2 Regiegroep Voetbal en Veiligheid

Op landelijk niveau is de Regiegroep Voetbal en Veiligheid actief om beleid te ontwikkelen om het aantal incidenten terug te dringen en randvoorwaarden te scheppen om voetbal een feest te laten zijn.

Taken Regiegroep Voetbal en Veiligheid.

- *Het afstemmen van beleidsuitgangspunten en van het gebruik van beleidsinstrumenten met alle betrokkenen op het gebied van de aanpak voetbal en veiligheid.*
- *Het vormen van een platform voor het uitwisselen van kennis en ervaring op het gebied van voetbal en veiligheid.*
- *Het initiëren van beleidsontwikkelingen en eventueel daarvoor benodigd onderzoek op het gebied van voetbal en veiligheid.*
- *Het vaststellen van het beleidskader voetbal en veiligheid.*
- *Het jaarlijks bespreken van het beleidskader op basis van eventuele nieuwe inzichten en waar nodig aanpassen van het beleidskader.*
- *Het nemen van de reguliere besluiten op het gebied van de aanpak van voetbal en veiligheid.*

In de Regiegroep hebben zitting:

- *de directeur Veiligheid en Bestuur, namens het Ministerie van Veiligheid en Justitie, als voorzitter tevens lid;*
- *de manager competitiezaken Betaald Voetbal namens de KNVB, als lid;*
- *een hoofdofficier van Justitie namens het Openbaar Ministerie, als lid;*
- *een burgemeester, als lid;*
- *een afgevaardigde uit de Raad van Korpschefs, als lid;*
- *een afgevaardigde van het Auditteam Voetbal en Veiligheid, als lid;*
- *een medewerker van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, als secretaris.*

De Regiegroep wordt bijgestaan door een expertgroep. Deze expertgroep bereidt de vergaderingen voor van de Regiegroep. In de expertgroep hebben in elk geval zitting vertegenwoordigers van de organisaties uit de Regiegroep en een afgevaardigde van het CIV. De expertgroep wordt voorgezeten door de secretaris van de Regiegroep.

1.3 Auditteam Voetbal en Veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid heeft tot taak nulmetingen en feitenonderzoek te doen naar (het voorkomen van) ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland. Doel van het incidentenonderzoek is snel en praktisch inzicht te krijgen in de aanleiding en oorzaak van ingrijpende incidenten, onder meer door de geconstateerde feiten te relateren aan de in dit [Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid](#) gestelde tolerantiegrenzen en verantwoordelijkheden.

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid wordt ingezet op initiatief van de minister van Veiligheid en Justitie en al dan niet op verzoek van de betrokken burgemeester. Het Auditteam doet aanbevelingen aan de betrokken burgemeester en de minister van Veiligheid en Justitie en stelt 'best practices' vast teneinde de aanpak van voetbal en veiligheid verder te verbeteren.

De taken van het Auditteam Voetbal en Veiligheid op een rij:

- *onderzoek naar grootschalige incidenten;*
- *themagerichte onderzoeken;*
- *een brede nulmeting onder lokale driehoeken en bvo's;*
- *incidentenonderzoek.*

Samenstelling Auditteam

Het Auditteam bestaat uit een voorzitter en een aantal leden. De leden worden geselecteerd op basis van hun kennis van en ervaring met het openbaar bestuur, veiligheidsbeleid, bij de politie of bij het openbaar ministerie. Aan het Auditteam is een secretaris toegevoegd. De voorzitter is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de onderzoeksopdracht. Daarnaast is een onderzoeksbureau verbonden aan het Auditteam. Het onderzoeksbureau voert de onderzoeken en de audits uit.

Om meer bij de praktijk aan te sluiten, is een praktijkgroep gekoppeld aan het onderzoeksbureau. De praktijkgroep bestaat uit mensen uit het veld, waaronder een voetbalofficier, veiligheidscoördinator, voetbalcoördinator en oud-politiemensen. Hiermee wordt praktijkkennis gegeneerd, onafhankelijkheid gewaarborgd en draagvlak gecreëerd.

1.4 Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV) van de politie

Het CIV valt onder de verantwoordelijkheid van de portefeuillehouder voetbal van de Raad van Korpschefs en verricht de volgende taken:

Het verzamelen en uitwerken van informatie, het maken van analyses

Het CIV verzamelt en verspreidt gegevens over voetbalvandalisme, onder meer van te exploiteren informatie van de Regionale Inlichtingsdiensten. Daarnaast beheert en verspreidt het CIV informatie die voortvloeit uit het Voetbal Volg Systeem (VVS). Ook maakt het CIV aan de hand van de beschikbare informatie gevraagd én ongevraagd strategische analyses bij grote (risico) wedstrijden.

Het ondersteunen van bij voetbal betrokken actoren

Het CIV ondersteunt actief de lokale processen in de regio's bij de voorbereiding van wedstrijden en bij opsporingsonderzoeken na incidenten. Hetzelfde doet het CIV bij (grote) nationale en internationale wedstrijden.

Het beheer van landelijke gegevens bestanden

Het CIV heeft de taak het aanleggen, het beheren en actueel houden van het landelijke Voetbal Volg Systeem ten aanzien van aangehouden en/of geverbaliseerde personen, toonaangevende en overlastgevende subjecten, wedstrijd en fenomeengegevens rondom betaald voetbal. Het CIV is als eigenaar van VVS verantwoordelijk voor de functionaliteit, kwaliteit van de gegevens en de ontwikkeling van het systeem.

Coördinatie en controle

Op verzoek van de Regiegroep kan het CIV het Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid op onderdelen monitoren.

Beleidsadvisering

Het CIV heeft een adviserende rol naar zowel het ministerie van Veiligheid en Justitie als naar de Raad van Hoofdcommissarissen. Ook stelt het CIV expertise beschikbaar aan derden.

Internationale informatie-uitwisseling

Bij besluit van de EU d.d. 25 april 2002 is vastgelegd dat elke lidstaat over een nationaal informatiepunt moet beschikken, dat tevens verantwoordelijk is voor de internationale informatie-uitwisseling en coördinatie/organisatie van de internationale politie-ondersteuning. Het CIV is conform het EU-besluit en de aanbevelingen uit het

Handboek Internationale informatie-uitwisseling en politieondersteuning, het nationaal informatiepunt voor uitwisseling van informatie over voetbalwedstrijden met een internationale dimensie.

Inzet spotters bij het Nederlands elftal

Het CIV is verantwoordelijk voor het beheer en inzet van politie – indien gewenst – bij voetbalwedstrijden van het Nederlands elftal.

1.5 KNVB

De KNVB is verantwoordelijk voor een goed en ordentelijk verloop van de competitie. Daarnaast stelt zij eisen aan de bvo's met betrekking tot veiligheid, beveiliging en klantvriendelijkheid.

Competitieplanning

De KNVB stelt voorafgaand aan een nieuw voetbalseizoen het competitieprogramma vast welke tot doel heeft: een herkenbaar, ordentelijk, regelmatig en ongestoord verloop van de competitie. Om dit te bereiken inventariseert en analyseert de KNVB tijdig welke voorwaarden en belemmeringen er zijn van de burgemeesters, politie en bvo ten aanzien van de planning van wedstrijden. De KNVB streeft ernaar zoveel mogelijk met deze belemmeringen en voorwaarden rekening te houden mits deze vooraf en tijdig zijn doorgegeven.

De commissie Competitie en Openbare orde fungeert als klankbord- en adviesgroep, vooral ten aanzien van de aspecten van openbare orde in het competitieprogramma. Voorts kunnen leden van de commissie hun achterban die zij vertegenwoordigen informeren. Bij de knelpuntenanalyse vervult de commissie vooral een controlerende rol door gebruik van diverse adviesorganen.

De voorzitter van deze commissie is een burgemeester van een betaald voetbal gemeente. De vaste leden zijn: 4 afgevaardigden van voetbalgemeenten, NS, CIV en het KLPD.

Licentievoorwaarden

De KNVB stelt licentie-eisen aan de bvo's op het gebied van infrastructuur en veiligheid. Hierin staan de minimale eisen waaraan een bvo/stadion dient te voldoen. De KNVB-auditoren zijn belast met de controle hierop. De resultaten worden ter beoordeling voorgelegd aan de onafhankelijke licentiecommissie.

Handboek Veiligheid

De KNVB zorgt voor een jaarlijks geactualiseerd Handboek Veiligheid waarin algemeen geldende voorschriften en bijzondere aanwijzingen staan. Hierop is het KNVB tuchtrecht van toepassing. De inhoud is ter bevordering van de orde en veiligheid in de Nederlandse voetbalstadions.

Het betreft hier de voorschriften voor de wedstrijdorganisatie (zoals verantwoordelijkheden, vooroverleg, kaartverkoop en foullering) die betrekking hebben op de handhaving van orde en veiligheid bij wedstrijden waarop de reglementen van de KNVB van toepassing zijn. Verder bevat dit handboek een model draaiboek en een checklist voor vooroverleg.

Tuchtrecht

De KNVB onderzoekt en toetst incidenten en wanordelijkheden in een civielrechtelijk tuchtrechtsysteem. In het KNVB tuchtrecht zijn 3 onafhankelijke organen actief welke tot doel hebben om toe te zien op de naleving van de reglementen, waaronder het handboek veiligheid, en het beschermen van de belangen en het aanzien van de KNVB en het betaald voetbal. Voor de sanctionering van incidenten en wanordelijkheden hanteert de KNVB in samenspraak met de clubs de richtlijn wanordelijkheden en publiceert deze in het handboek veiligheid.

De drie tuchtrechtelijke organen:

- *De aanklager.*
Onderzoekt incidenten en wanordelijkheden en doet aan de hand van een opgebouwd dossier een bvo al dan niet een schikkingsvoorstel wanneer zij vindt dat de bvo zich niet kan disculperen. Wanneer de bvo het schikkingsvoorstel van de aanklager niet accepteert volgt behandeling door de tuchtcommissie
- *De tuchtcommissie.*
Doet uitspraak na hoor en wederhoor. Wanneer de club of aanklager het niet eens is met de uitspraak volgt behandeling door de commissie van beroep.
- *Commissie van beroep.*
Doet onherroepelijk uitspraak.

Management development

De KNVB draagt zorg voor een programma van training en opleiding van de veiligheidscoördinatoren van de bvo's. Dit programma bestaat uit een jaarlijks congres en driemaal per jaar zogenaamde praktijkbijeenkomsten, waarbij men op intervisie-achtige wijze met elkaar aan de slag gaat. Deze sessies zijn met name bedoeld om uitwisseling van best practices te stimuleren. Door middel van een periodieke nieuwsbrief wordt getracht om schriftelijke informatie te verstrekken. Door middel van management development en het opstellen van het Handboek Veiligheid coördineert de KNVB de samenwerking tussen de bvo's op het gebied van veiligheid.

Stadionverboden

De KNVB is in bepaalde gevallen bevoegd om stadionverboden op te leggen en geeft daarmee uitvoering aan de landelijke verantwoordelijkheid in het bestrijden van voetbalgerelateerd wangedrag. Binnen het betaald voetbal kan een stadionverbod

worden opgelegd op basis van de Standaardvoorwaarden van de KNVB dan wel op grond van een door een betaaldvoetbalorganisatie (bvo) vooraf afgegeven volmacht ter bescherming van het zogeheten 'huisrecht' van de bvo's. Het stadionverbod van de KNVB heeft derhalve een civielrechtelijk karakter.

Zowel een bvo als het OM kunnen bij de KNVB melding doen van een supporter die zich vermoedelijk schuldig heeft gemaakt aan het overtreden van de Standaardvoorwaarden van de KNVB of voetbalgerelateerd wangedrag. Indien de melding voldoende aanknopingspunten bevat gaat de KNVB in beginsel over tot oplegging van een landelijk stadionverbod. De duur van een stadionverbod wordt aan de hand van de 'Richtlijn termijn stadionverbod' bepaald en de reikwijdte van het stadionverbod wordt omschreven in het uit te reiken exploot, op grond waarvan het stadionverbod wordt opgelegd. Indien er sprake is van een stadionverbod van ten minste 12 maanden, is op grond van de Standaardvoorwaarden van de KNVB tevens een boete van toepassing. In sommige gevallen kan, indien aan de voorwaarden wordt voldaan, een stadionverbod ook worden omgezet in een alternatief traject.

Indien door de KNVB een stadionverbod wordt opgelegd, zal tevens de eventuele clubcard/seizoenskaart van de desbetreffende persoon worden geblokkeerd. Ook bij de kaartverkoop en toegangscontrole wordt indien mogelijk met lopende stadionverboden rekening gehouden. De KNVB tracht hiermee in samenwerking met de bvo's en overige ketenpartners er zo veel als mogelijk voor zorg te dragen dat de stadionverboden effectief worden gehandhaafd.

KNVB Evenementen

De KNVB voldoet in de hoedanigheid van organisator van interlands, de KNVB Beker en de Johan Cruijff Schaal aan dezelfde eisen als die aan de bvo worden gesteld. Bij interlands zijn de voorschriften (Binding Instructions) van de UEFA/FIFA van toepassing.

Sportiviteit en Respect

Al enige jaren wordt er binnen het voetbalbrede programma 'Sportiviteit & Respect' gewerkt aan het bevorderen van sportiviteit en respect binnen het Nederlands voetbal. De KNVB werkt hierin samen met de Stichting Meer dan Voetbal en de overkoepelende organen van de spelers, trainers, scheidsrechters en clubs. Het programma richt zich zowel op amateur- als betaald voetbal.

Het doel van het programma is onwenselijke gedragingen zoals agressie en geweld bespreekbaar te maken en alle betrokkenen bewust te maken van hun eigen verantwoordelijkheid.

Het gedrag binnen de lijnen heeft een grote invloed op de gedragingen van toeschouwers en supporters. Primair ligt dan ook de focus op het gedrag van spelers, trainers en scheidsrechters, en dan vooral op de onderlinge omgang. In een later stadium zullen ook toeschouwers en supporters worden betrokken in het programma.

1.6 Stichting Meer dan Voetbal

Stichting Meer dan Voetbal is in 2004 opgericht door de KNVB, Eredivisie en Eerste Divisie om de maatschappelijke kracht van voetbal in te zetten voor een betere samenleving.

De Stichting streeft ernaar dat voetbalclubs zich ontwikkelen tot Open Clubs. Een Open Club is naast sportaccommodatie een ontmoetingsplek met een centrale, maatschappelijke functie in de wijk, stad of regio. Vanuit de kracht van voetbal levert de Open Club een structurele bijdrage aan de leefbaarheid in de wijk, de ontwikkeling van jeugd, de gezondheid van buurtbewoners en/of de integratie van mensen die buitenspel staan. Een Open Club betreft haar fans (en leden) hierbij actief. Een club die support geeft aan zijn fans, krijgt support terug en voorkomt dat fans zich vroeg of laat misdragen. Stichting Meer dan Voetbal helpt clubs om de betrokkenheid van fans te vergroten.

1.7 Vervoersmaatschappijen

Twee soorten vervoer kunnen onderscheiden worden, namelijk: busvervoer en treinvervoer. Voor alle vervoerders gelden de volgende regels:

1. Toegang tot het vervoermiddel

De vervoersmaatschappij weigert in samenwerking met de bvo, de supportersvereniging en/of politie de toegang tot het vervoermiddel aan supporters:

- *zonder geldig vervoersbewijs;*
- *zonder toegangsbewijs tot het stadion, in geval van een combiregeling;*
- *die onder invloed verkeren van alcohol en/of drugs;*
- *die in het bezit zijn van alcohol (bij verplichte combiregelingen en bij alle treincombi's);*
- *die in het bezit zijn van verdovende middelen.*

2. Ordetoezicht in het treinvervoer

- *het KLPD, Dienst Spoorwegpolitie bepaalt in samenspraak met de NS welke toezichtmaatregelen in het vervoer noodzakelijk zijn;*
- *het KLPD, Dienst Spoorwegpolitie is verantwoordelijk voor de organisatie van het ordehandhavend toezicht binnen het spoorvervoer;*
- *het KLPD, Dienst Spoorwegpolitie zorgt voor een goede communicatie naar de ontvangende stad.*

3. Toelaten politie

De NS laat optreden van de politie op NS-grondgebied toe indien de politie dat nodig acht.

Lokaal niveau

2.1 Betaaldvoetbalorganisatie (bvo)

De bvo is verantwoordelijk voor de organisatie van de afzonderlijke wedstrijden en is derhalve primair verantwoordelijk voor het ordentelijke verloop van de wedstrijden. Vanuit die verantwoordelijkheid is de bvo gehouden de volgende taken uit te voeren in het verlengde van de taken van de KNVB.

Toestemming voor het organiseren van (een) wedstrijd(en)

Voorafgaand aan de wedstrijd of het voetbalseizoen vraagt de bvo aan de burgemeester toestemming voor het spelen van (een) wedstrijd(en). In sommige gemeenten is in de APV vastgelegd dat er slechts een melding hoeft te worden gemaakt van het spelen van een wedstrijd.

Veiligheidsbeleid

- *De bvo dient te voldoen aan de licentievoorwaarden van de KNVB.*
- *De bvo stelt in gezamenlijkheid met de lokale partners veiligheidsbeleid op dat is gebaseerd op de in het Handboek Veiligheid genoemde voorwaarden en voorschriften wedstrijdorganisatie van de KNVB.*
- *De bvo en de lokale ketenpartners evalueren gezamenlijk het veiligheidsbeleid.*
- *De bvo stelt indien gewenst in gezamenlijkheid met de lokale partners sociaal preventief supportersbeleid op, waar mogelijk in overleg met jeugdwelzijnsorganisaties en supportersverenigingen. Bij grotere clubs is het wenselijk dat hiervoor een supporterscoördinator wordt aangesteld.*

Veiligheidsorganisatie in en rondom het stadion

- *Onverminderd nadere, door de burgemeester te stellen voorwaarden, is de bvo verantwoordelijk voor de veiligheidsorganisatie in het stadion en (indien van toepassing) het aangewezen evenemententerrein. De bvo neemt die maatregelen die nodig zijn om ordeverstoringen te voorkomen.*
- *De door de bvo te nemen maatregelen omvatten mede preventieve en proactieve maatregelen die invloed hebben op de orde binnen het stadion/aangewezen evenemententerrein.*
- *De bvo zorgt voor voldoende, goed opgeleide stewards en een adequate stewardorganisatie conform de kwaliteitseisen van de KNVB.*
- *De bvo is betrokken bij het vaststellen van het aantal benodigde (hoofd)stewards per club.*
- *De bvo zorgt voor een effectief toegangsbeleid en –controle.*

Huisreglement

- *De bvo of stadionbeheerder maakt in een huisreglement aan de supporters kenbaar wat de rechten en verplichtingen zijn, en welke sancties er zijn op niet-naleving van de verplichtingen.*
- *Supporters die op heterdaad betrapt worden op het zich schuldig maken aan het overtreden van de KNVB-regelgeving of het huisreglement, worden terstond door de bvo verwijderd, mits het veiligheidstechnisch verantwoord is.*

Stadionverboden

De bvo gaat bij personen die zich schuldig hebben gemaakt aan voetbalgerelateerd wangedrag over tot oplegging van een landelijk stadionverbod door de KNVB dan wel tot oplegging van een lokaal stadionverbod. Nadere regels hierover staan opgenomen in de paragraaf 1.5.

Supportersvervoer

Er zijn verschillende manieren van georganiseerd supportersvervoer van- en naar wedstrijden, bijvoorbeeld met de trein, bus of eigen auto. Omdat bij deze vorm van supportersvervoer een combinatiekaartje van vervoermiddel en wedstrijd wordt gekocht, wordt de georganiseerde vervoersmaatregel ook wel combiregeling of vervoerscombi genoemd. Er zijn twee vormen van georganiseerd vervoer. De eerste is de vrijwillige vervoerscombi, waarbij het de supporters vrij staat om al dan niet gebruik te maken van het aangeboden vervoer. De tweede vorm is de verplichte vervoerscombi. Deze wordt van overheidswege opgelegd. In het laatste geval kunnen er aanvullende veiligheidsmaatregelen in en bij het vervoermiddel worden getroffen:

- *De bezoekende bvo is, in het geval van een door de gemeente opgelegde vervoerscombi, formeel verantwoordelijk voor het vervoer van supporters naar uitwedstrijden.*
- *In het vooroverleg moeten afspraken gemaakt worden over de wijze en de uitvoering van het vervoer. Foullering en begeleiding zijn hier onderdeel van.*
- *Bij verplichte combi's zorgt de bezoekende bvo voor voldoende stewards en/of veiligheidspersoneel in de trein of bus.*
- *Bij verplichte combiregelingen is alcohol niet toegestaan.*
- *Bij combiregeling wordt de eerste controle verricht door de bezoekende bvo bij het betreden van de bus of trein. De bvo past bij de toegang een strikte controle toe.*
- *Indien er door de burgemeester een autocombi wordt opgelegd moet er volgens een vooraf bepaalde route gereden worden. Het eindpunt van de combi moet binnen de eigen gemeentegrens liggen, anders is de combi niet rechtsgeldig⁸.*
- *Het is belangrijk om de reden te noemen waarom de combiregeling opgelegd wordt. Bij supporters bestaat namelijk vaak onduidelijkheid over de reden van het opleggen van de combiregeling.*

---

⁸ Zie uitspraak bestuursrechter (LJN: AU3263, Rechtbank Almelo, 05/897 GEMWT V1V) over de combiregeling bij de wedstrijd Almelo-PSV op 13 augustus 2005

Informatieverstrekking

- *De bvo verschaft de burgemeester en de politie, binnen de privacyregelgeving (Wet Bescherming Persoonsgegevens), op hun verzoek alle beschikbare informatie over hun supporters.*
- *Bij internationale wedstrijden neemt de bvo het initiatief tot het houden van een vooroverleg. Bij dit vooroverleg zullen dan ook de (lokale) autoriteiten worden betrokken waardoor alle partners worden voorzien van de benodigde informatie.*
- *De bvo dient inzicht te hebben in (het gedrag van) de eigen supporters.*
- *De bvo dient de gegevens over een wedstrijd na het vooroverleg en het meldingsformulier na een wedstrijd binnen twee werkdagen in het Voetbal Volg Systeem (VVS) in te voeren.*

Communicatie

- *De bvo maakt voorafgaand aan de wedstrijd afspraken met de burgemeester en politie over de omgang met de media.*
- *De bvo informeert het publiek adequaat over de wijze van kaartverkoop en de beschikbaarheid van toegangskarten.*

2.2 Gemeente: burgemeester

De burgemeester is degene die een bvo toestemming verleent voor het spelen van voetbalwedstrijden door het afgeven van een veiligheidsverklaring, waarmee de bvo van de KNVB een licentieverklaring krijgt. De burgemeester draagt er zorg voor dat alle bestuursrechtelijke maatregelen die genomen kunnen worden om het voetbalvandalisme te bestrijden in de APV zijn opgenomen (met uitzondering van de maatregelen die al in de Gemeentewet vastgelegd zijn).

Tevens is de burgemeester (eind)verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde. In dat kader is de burgemeester ook degene met de hoogste beslissingsmacht en kan hij besluiten om wedstrijden te verbieden, van categorie te laten veranderen en om wedstrijden te laten stilleggen. Met betrekking tot die verantwoordelijkheid is de burgemeester, naast gemeentelijk bestuursorgaan, ook gezagsdrager over de politie. Het is daarom wenselijk dat een burgemeester, of een afgevaardigde met voldoende beslissingsbevoegdheid in zijn plaats, zitting neemt in het stadion bij een wedstrijd van categorie B of C. In het geval van een calamiteit kan dan meteen ingegrepen worden. In het geval van een wedstrijd van categorie A is de aanwezigheid van de burgemeester of een afgevaardigde in zijn plaats, facultatief.

In de nieuwe Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (mbveo) zijn een aantal maatregelen opgenomen die de burgemeester kan treffen om de openbare orde te handhaven. Door de toevoeging van artikel 172a in de Gemeentewet kan de burgemeester een gebiedsverbod, een groepsverbod en/of een meldplicht opleggen.

Hiervoor moet wel aan een aantal voorwaarden voldaan zijn:

- *er moet sprake zijn van ernstige overlast;*
- *het moet gaan om structurele overlast;*
- *de overlast moet voorzienbaar zijn;*
- *er moet ernstige vrees zijn voor verdere verstoring van de openbare orde;*
- *de bevoegdheden kunnen worden ingezet tegen overlast die wordt gepleegd door een groep ordeverstoorders of;*
- *een individuele ordeverstoorder, dan wel;*
- *een persoon die bij groepsgewijze overlast een leidende rol had.*

De burgemeester kan het bevel opleggen voor een periode van maximaal drie maanden. Het bevel kan driemaal worden verlengd met een door de burgemeester vast te stellen periode van telkens ten hoogste drie maanden.

Een overzicht van de in dit kader uit wet- en regelgeving voortvloeiende bevoegdheden is opgenomen in bijlage III. In het onderstaande wordt aangegeven wat de taken van de burgemeester zijn en welke condities hij stelt aan de organisator van voetbalwedstrijden.

Afspraken en convenant

De burgemeester initieert en bevordert dat alle betrokken lokale partners - bvo, politie, openbaar ministerie, gemeente, supporters (al dan niet via de bvo) - voor aanvang van het nieuwe voetbalseizoen afspraken maken over hun inzet. Deze worden opgenomen in een door alle partijen te ondertekenen, lokaal convenant. Het lokale convenant wordt voorafgaand aan elk seizoen geactualiseerd en vóór 1 oktober van het betreffende seizoen aangeboden aan het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme.

Het competitieprogramma

- *De burgemeester bepaalt jaarlijks in overleg met politie, OM en bvo de wensen, eisen, voorwaarden en knelpunten ten aanzien van het competitieprogramma en verstrekt deze tijdig aan de KNVB.*
- *De burgemeester dient in te stemmen met het door de KNVB voorgestelde speelschema van de betrokken bvo. Hij legt deze daartoe voor aan de lokale driehoek.*
- *Het tijdstip van spelen van wedstrijden wordt lokaal bepaald. Bij wedstrijden in de C categorie verdient het aanbeveling deze zoveel mogelijk bij daglicht te spelen.*

Lokaal plan van aanpak

- *De burgemeester stelt in overleg met de driehoek een plan van aanpak op voor categorie A, B en C wedstrijden.*
- *Het beleid is er op gericht dat de wedstrijd ongestoord doorgang kan vinden.*
- *Alle maatregelen zijn er op gericht de openbare orde en rechtsorde rond de wedstrijd op aanvaardbare wijze te handhaven.*
- *In het plan van aanpak zijn de landelijke beleidsuitgangspunten zoals deze in dit Kader voor beleid Voetbal en Veiligheid zijn opgenomen verder uitgewerkt.*
- *De burgemeester draagt er zorg voor dat de lokale driehoek de uitvoering van het veiligheidsbeleid bij de betrokken bvo's ten minste één maal per jaar evalueert.*

Inzet politie

- *Het politieoptreden is gericht op het voorkomen en beteugelen van ongeregelheden.*
- *Het noodzakelijke politieoptreden wordt gekenmerkt door een zorgvuldige afweging van de mate van inbreuk op de openbare orde c.q. rechtsorde en de gevolgen van het politieoptreden tegen die inbreuk op de openbare orde c.q. rechtsorde.*
- *Voor zover mogelijk dienen er bij ongeregelheden zoveel mogelijk aanhoudingen te worden verricht, met name als het gaat om fysiek geweld/ en of bedreigingen.*
- *Bij het verrichten van aanhoudingen wordt de ernst van de overtreding afgewogen tegen de gevolgen voor de verdere handhaving van de openbare orde.*
- *Uitgaande van deze beleidsuitgangspunten is het optreden gericht op het voorkomen van confrontaties tussen supportersgroepen; het voorkomen van wanordelijkheden en het optreden bij strafbare feiten, in het bijzonder indien gepleegd door notoire voetbalvandalen.*
- *Het politieoptreden is mede gericht op informatie-inwinning over daders en dadergroepen.*
- *De burgemeester draagt er zorg voor dat het optreden van de politie is gebaseerd op het door de politie ontwikkelde bejegeningprofiel.*
- *In het lokale convenant worden afspraken gemaakt tussen alle lokale partijen gericht op een systematische terugdringing van de politie-inzet. Dit door te inventariseren welke infrastructurale maatregelen en mogelijkheden m.b.t. vervanging van politie door stewards en veiligheidspersoneel aanwezig zijn. Op basis van deze inventarisatie worden concrete stappen afgesproken om de politie-inzet verder terug te dringen. De inzet dient dadergericht te zijn met focus op de notoire plegers van geweldsdelicten.*

Eisen aan de organisator

- *De burgemeester neemt vroegtijdig voorschriften op in de wedstrijdvergunning voor het organiseren van een (betaald) voetbalwedstrijd indien het belang van de openbare orde hiermee is gediend.*
- *Indien de organisator niet aan de voorschriften voldoet, krijgt deze geen toestemming voor het spelen van de wedstrijd(en).*
- *Indien het opnemen van voorschriften niet voldoende lijkt te zijn om verstoringen van de openbare orde te voorkomen, weigert de burgemeester een wedstrijdvergunning af te geven. Alleen in het uiterste geval kan besloten worden dat de wedstrijd gespeeld wordt zonder publiek of zonder supporters van de bezoekende club of met een gelimiteerd aantal supporters van de bezoekende club.*
- *De burgemeester draagt zorg voor de controle op de naleving van de door hem afgegeven gebruiksvergunning.*

2.3 Korpsbeheerder en Korpsbeheerdersberaad⁹

De korpsbeheerder is als gevolg van de Politiewet 1993 belast met het beheer van de politie. Hieruit vloeien met betrekking tot de organisatie van wedstrijden in het betaald voetbal de volgende taken en verplichtingen voort.

Inzet van politie

- *De korpsbeheerder van de betrokken regio draagt zorg voor een adequate beschikbaarstelling van politiepersoneel binnen de grenzen die verantwoord zijn.*
- *De korpsbeheerder stelt in de dagen na de wedstrijd voldoende recherchecapaciteit ter beschikking ten behoeve van het onderzoek na incidenten. Hierover worden in het lokale plan van aanpak afspraken vastgelegd.*

Regionaal draaiboek

De korpsbeheerder bepaalt of het noodzakelijk is voor specifieke categorie C wedstrijden een regionaal draaiboek en een regionale commandostructuur op te zetten en neemt hiertoe het initiatief.

Bijstand

De korpsbeheerder is verantwoordelijk voor het op verzoek van de betrokken burgemeester doen van een politiebijstands aanvraag binnen zijn eigen regio en voor het verlenen van interregionale politiebijstand als door de CdK daar om wordt gevraagd.

Informeren regionaal college

De korpsbeheerder informeert het regionaal college jaarlijks binnen de reguliere planning en controlocyclus over de gepleegde politie-inzet bij voetbalwedstrijden en de daarmee gepaard gaande kosten.

Informatievoorziening politie

De korpsbeheerder draagt zorg voor een adequate (permanente) informatievoorziening en –verkrijging over voetbalvandalen binnen de regio.

2.4 Politie en Raad van Korpschefs

Politie

De taak van de politie is tweeledig: de openbare ordetaak en de taak inzake de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Vanuit een oogpunt van verantwoordelijkheidstoedeling dienen onderstaande taken aan de korpschef toebedeeld te worden. Deze kan afwegen om de taak of de daarbij behorende bevoegdheid binnen de politieorganisatie te mandateren. De politie benoemt een voetbalcoördinator als functionaris, een equivalent van de veiligheidscoördinator bij de bvo's.

⁹ Momenteel wordt gewerkt aan wet- en regelgeving ter realisatie van de nationale politie. Zodra de nieuwe politiewet- en regelgeving in werking treedt - beoogd op 1 januari 2012 - zijn de paragrafen 2.3 en 2.4. niet meer geheel correct. Meer informatie: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/politie/nationale-politie>.

Informatie aan de korpsbeheerder

De korpschef voedt de korpsbeheerder met adequate informatie.

Informatie aan burgemeester

De districtschef voedt de burgemeester met adequate informatie.

Communicatie en informatie-uitwisseling

De korpschef draagt zorg voor een open communicatie binnen zijn korps en naar andere betrokken korpsen tijdens de voorbereiding op een risicowedstrijd, tijdens de wedstrijd zelf en daarna. De korpsen stellen elkaar expertise ter beschikking. Tevens wordt zorg gedragen voor een adequate (permanente) informatievoorziening en – verkrijging over voetbalvandalen. De korpsen implementeren de aanpak zoals uitgewerkt in het project Hooligans in Beeld II.

Communicatie in de media

De politie en de burgemeester maken voorafgaand aan de wedstrijd afspraken met de bvo over de omgang met de media.

Operationeel draaiboek

De korpschef is verantwoordelijk voor het tijdig opstellen van een operationeel draaiboek dat aansluit op het door de burgemeester, in overleg met de lokale driehoek, vastgestelde beleidsmatige plan van aanpak. Hierbij wordt uitgegaan van de punten genoemd in paragraaf 2.2.

Politiecapaciteit opsporing en vervolging

De korpschef zorgt er voor dat een besluit van het lokale gezag om voor en na de wedstrijd voldoende (recherche-)capaciteit in te zetten, ook daadwerkelijk uitgevoerd kan worden.

Arrestantenintake

Het is de taak van de korpschef om op grond van het door de driehoek opgestelde draaiboek een adequate arrestantenintake daadwerkelijk op te zetten.

Informatieoverdracht aan CIV

De korpschef draagt er zorg voor dat de gegevens na het vooroverleg over een wedstrijd en de gegevens na een wedstrijd binnen 2 werkdagen in het VVS ingevoerd worden.

Begeleiding van supporters

De korpschef draagt er zorg voor dat (risico-)supporters binnen en buiten de regio worden begeleid door politie indien het bevoegde gezag dat nodig oordeelt (adoptiemodel).

Gemeenschappelijke openbare orde aanpak

Politiekorpsen verlenen elkaar onmiddellijk onbaatzuchtige hulp als (dreigende) openbare orde verstoringen daartoe aanleiding geven. De spoorwegpolitie, regio-korpsen en bvo's maken heldere afspraken over het optreden tegen supporters die tijdens treinreizen problemen veroorzaken. Bij het terugsturen van supporters per trein wordt overleg gepleegd met de dienst Spoorwegpolitie van het KLPD.

Identificatieplicht

Toepassing van de algemene identificatieplicht biedt de politie de mogelijkheid om op te treden tegen voetbalsupporters waarvan redelijkerwijs mag worden verwacht dat zij betrokken zijn bij voetbalvandalisme en -geweld.

2.5 Openbaar Ministerie

Als een van de ketenpartners in de lokale driehoek is een duidelijke taak weggelegd voor de (hoofd)officier van justitie. Het OM is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (ook wel de justitiële handhaving genoemd). In het kader van deze verantwoordelijkheid bestaan de taken van het OM uit de hieronder genoemde elementen.

Informatieverstrekking

- *De hoofdofficier informeert in geval van arrondissement overschrijdend voetbalvandalisme andere parketten en zorgt voor optimale afstemming tussen de parketten. De hoofdofficier informeert in deze gevallen ook de landelijk OM-portefeuillehouder voetbalvandalisme. De landelijke portefeuillehouder is ook het aanspreekpunt voor politie (CIV) en bestuur in landelijke kwesties. Beleidsafspraken met internationale partijen lopen via de landelijke portefeuillehouder. Internationale rechtshulp in individuele strafzaken wordt door de parketten zelf afgehandeld.*
- *De hoofdofficier bevordert bij de politie een adequate informatievoorziening over (toonaangevende) voetbalvandalen, onder meer d.m.v. het project "Hooligans in beeld II". De hoofdofficier committeert zich aan een persoonsgerichte aanpak van de hooligans op de toplist conform de aanpak doelgroepen in de veiligheidshuizen.*
- *De hoofdofficier bevordert binnen de lokale driehoek een adequate informatie-uitwisseling.*
- *De hoofdofficier draagt zorg voor informatieverstrekking aan de KNVB betreffende de afdoening van strafbare feiten gerelateerd aan voetbalvandalisme.*

Justitieel vervolgtraject

- *De hoofdofficier draagt er zorg voor dat bij de bespreking in de lokale driehoek aandacht wordt besteed aan het justitiële vervolgtraject in geval van categorie B- en C-wedstrijden. Hierbij wordt de justitiële politiecapaciteit besproken in verband met de afhandeling van geconstateerde strafbare feiten, zowel met betrekking tot de arrestaties rondom de wedstrijd als de afhandeling van aangiften, dan wel ambtshalve geconstateerde strafbare feiten.*
- *In geval van categorie B-wedstrijden is een officier van justitie op afroep beschikbaar voor ad hoc driehoeksoverleg. Bij een categorie C-wedstrijd is een officier van justitie in het beleidscentrum/ stadion aanwezig.*

- De hoofdofficier draagt zorg voor een lokale voetbalsnelrechtprocedure voor de afhandeling van voetbalvandalisme. Uitgangspunt daarbij is waar mogelijk (super)snelrecht met voorlopige hechtenis toe te passen en in andere gevallen⁹ bij heenzending door de politie een transactie of dagvaarding uit te reiken. Het OM zal tevens waar juridisch mogelijk op grond van artikel 509hh WvSv bij voorgeleiding of heenzending de verdachte een stadionverbod met meldingsplicht opleggen en uitreiken. De officier van justitie kan vanuit zijn strafvorderlijke bevoegdheid op basis van de wet mbveo een gedragsaanwijzing geven aan een verdachte in de vorm van een gebiedsverbod, een meldingsplicht, een contactverbod of een begeleidingsverplichting. Deze gedragsaanwijzingen kunnen voor maximaal 90 dagen worden opgelegd. De duur kan worden verlengd met maximaal drie keer 90 dagen. Tevens is met de wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast een nieuw artikel 141a in het Wetboek van Strafrecht ingevoegd. Dit artikel stelt het opzettelijk verschaffen van gelegenheid, middelen of inlichtingen tot het plegen van geweld tegen personen of goederen strafbaar. Afspraken die hooligans maken bijvoorbeeld via internet of SMS zijn als een zelfstandige en strafwaardige handeling aangemerkt.

Justitiële beleidsuitgangspunten

- De hoofdofficier formuleert in de lokale driehoek de justitiële beleidsuitgangspunten en de daaruit voortvloeiende tolerantiegrenzen. De uitgangspunten sluiten aan bij de OM-aanwijzing Bestrijding voetbalvandalisme en –geweld.
- De hoofdofficier bevordert de eenheid van het justitiële beleid en uitvoering in de onderscheiden driehoeken binnen het arrondissement.

Hoofdofficier van justitie

Binnen elk arrondissementsparket wordt door de hoofdofficier van justitie een officier van justitie en een parketsecretaris belast met voetbalzaken.

⁹ Zie Menukaart (super)snelrecht, www.om.nl

2.6 Supportersverenigingen

Het is van belang dat supportersverenigingen betrokken worden bij de wedstrijdorganisatie, rechtstreeks dan wel via de bvo. Daarbij kan van toepassing zijn dat, zodra er operationele afspraken worden gemaakt, de vertegenwoordiger van de supportersvereniging niet deelneemt aan dat onderdeel van het vooroverleg.

De supportersverenigingen:

- *zijn direct of via de club op lokaal niveau betrokken bij het opstellen van convenanten of andere documenten, waarin de belangen van haar leden aan de orde komen;*
- *worden door de bvo's betrokken bij het stadionverbodenbeleid. Enerzijds treden zij hierbij op als belangenbehartiger, anderzijds zijn zij mede-uitvoerder van het mede door hen afgesproken beleid, zoals een mogelijke royering of schorsing van het lidmaatschap bij een stadionverbod;*
- *formuleren samen met de bvo's duidelijke gedragsnormen voor supporters en dragen bij aan de handhaving van die normen;*
- *hebben een voorbeeldfunctie voor goed gedrag;*
- *dragen mede zorg voor een ordentelijk verloop van de wedstrijd en bestrijden actief voetbalvandalisme en -geweld;*
- *zijn, in samenwerking met de bvo, betrokken bij het regelen van georganiseerd vervoer bij uitwedstrijden;*
- *dragen, indien zij betrokken zijn bij het vooroverleg, bij aan een heldere communicatie naar de supporters over wedstrijdrichting, kaartverkoop (uitkaartsysteem) e.d.;*
- *organiseren, in overleg met de bvo, activiteiten om de sfeer bij thuiswedstrijden in positieve zin te verbeteren, en ongewenst gedrag tegen te gaan;*
- *zijn (waar mogelijk) betrokken bij de sociaal preventieve projecten op lokaal niveau;*
- *worden direct of via de club betrokken bij de evaluatie van de wedstrijden.*

Bijlage III Overzicht bestuurlijke instrumenten openbare orde en veiligheid / bestrijding van overlast

APV-artikelen

- *Verbodsbepalingen over samenscholing, hinderlijk gedrag op de openbare weg, hinderlijk drankgebruik, verwijderen uit de gemeente en/of het ontzeggen van de toegang tot de gemeente, verbod op het meevoeren van voorwerpen, omgevingsverbod, etc.*
- *Overtreding van APV-voorschriften is strafbaar gesteld met een maximum van drie maanden hechtenis. Bij overtreding van bepalingen uit een gemeentelijke verordening kan dan ook worden overgegaan tot strafrechtelijke aanhouding van individuele personen. (verder zijn er uiteraard mogelijkheden via het wetboek van Strafrecht: vernieling, bedreiging, mishandeling e.d.).*

Artikel 172 Gemeentewet

- *Burgemeester is bevoegd overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde, te beletten of te beëindigen (tweede lid).*
- *Burgemeester kan bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven die noodzakelijk te achten zijn voor de handhaving van de openbare orde ('lichte bevelsbevoegdheid'): in te zetten in situaties waarin kan worden volstaan met de inzet van minder vergaande, ingrijpende bevoegdheden.*

Gebiedsverboden (gebiedsontzeggingen) o.g.v. APV of art. 172 Gemeentewet

- *De burgemeester kan op grond van de hem toegekende bevoegdheid in de APV of (als dat niet is gebeurd) via artikel 172, derde lid. Gemeentewet gebiedsverboden uitvaardigen ter handhaving van de openbare orde.*
- *De gebiedsverboden hebben betrekking op ordeverstoringende gedragingen; in de APV kan het gebiedsverbod eventueel concreter worden omschreven, gerelateerd aan specifieke APV-bepalingen waarin bepaalde gedragingen zijn verboden*
- *De gebiedsverboden op grond artikel 172 Gemeentewet zijn qua duur niet onbeperkt. De grens ligt bij drie maanden*
- *Gebiedsverboden op grond van de APV prevaleren boven gebiedsverboden op grond van artikel 172 Gemeentewet (de burgemeester kan dus niet van beide artikelen gebruik maken). De duur van het gebiedsverbod wordt door de gemeenteraad in de verordening bepaald. De praktijk laat hier overigens een "wildgroei" zien.*
- *De wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (in werking getreden op 1 september 2010) stelt zeker dat gebiedsverboden voor langere duur kunnen worden opgelegd aan personen uit groepen of "losse individuen" die herhaaldelijk de openbare orde verstoren en sprake is van ernstige vrees voor verdere verstoring van de openbare orde (zie hierna, artikelen 172a en 172b Gemeentewet).*

Langdurig gebiedsverbod, meldingsplicht of groepsverbod (artikel 172a Gemeentewet – Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast

- *De burgemeester kan op grond van artikel 172a Gemeentewet een langdurig gebiedsverbod, een meldingsplicht of een groepsverbod opleggen aan personen die in groepsverband of individueel herhaaldelijk de openbare orde verstoren, bij ernstige vrees voor verdere verstoreng van de openbare orde. Deze maatregelen kunnen voor de duur van maximaal drie maanden worden opgelegd.*
- *De bevelen kunnen drie keer worden verlengd (elke keer voor de duur van ten hoogste drie maanden) en dus in totaal voor de duur van een jaar gelden.*
- *Het gaat in het bijzonder om personen die in groepsverband of individueel herhaaldelijk de openbare orde in woonwijken ernstig verstoren en bewoners lastigvallen door het plegen van strafbare feiten, zoals vernielingen en bedreiging, of ander ernstig overlastgevend gedrag. Het gaat daarnaast om personen die de openbare orde verstoren bij voetbalwedstrijden en andere evenementen.*
- *Er moet sprake zijn van een langer patroon van overlastgevende gedragingen (“herhaaldelijk”) en “ernstige vrees” voor verdere verstoreng van de openbare orde. De wet maakt het ook mogelijk om maatregelen te nemen tegen personen die bij de ordeverstorende gedragingen een leidende rol hebben gehad.*
- *Daarnaast kan de officier van justitie vanuit zijn strafvorderlijke bevoegdheid een gedragsaanwijzing geven aan een verdachte in de vorm van een gebiedsverbod, een meldingsplicht, een contactverbod of een begeleidingsverplichting. Deze gedragsaanwijzingen kunnen voor maximaal 90 dagen worden opgelegd. De duur kan worden verlengd met maximaal drie keer 90 dagen. Tevens is met de wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast een nieuw artikel 141a in het Wetboek van Strafrecht ingevoegd. Dit artikel stelt het opzettelijk verschaffen van gelegenheid, middelen of Inlichtingen tot het plegen van geweld tegen personen of goederen strafbaar. Afspraken die hooligans maken bijvoorbeeld via internet of SMS zijn als een zelfstandige en strafwaardige handeling aangemerkt.*

Bevel naar ouders van overlastgevende twaalfminners (artikel 172b Gemeentewet – Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast

- *Op grond van artikel 172b Gemeentewet kan de burgemeester aan ouders van een minderjarige beneden de leeftijd van twaalf jaar die in groepsverband herhaaldelijk de openbare orde verstoort, bij ernstige vrees voor verdere verstoreng van de openbare orde een bevel geven ter handhaving van de openbare orde (aanpak overlast van twaalfminners).*
- *Dit bevel kan inhouden dat de ouders zorg dienen te dragen dat de minderjarige zich niet bevindt in of In de omgeving van bepaalde objecten of bepaalde delen van de gemeente, dan wel dat de minderjarige zich op bepaalde dagen gedurende een aangeven tijdvlak niet bevindt op voor het publiek toegankelijke plaatsen, tenzij de minderjarige wordt begeleid door een persoon die het gezag over hem uitoefent.*
- *Deze maatregel kan ten hoogste drie maanden gelden. Er is geen verlenging mogelijk.*

Noodbevoegdheden - artikelen 175 en 176 Gemeentewet

- *Bij o.a. oproerige beweging en ernstige wanordelijkheden of de ernstige vrees voor het ontstaan daarvan kan de burgemeester noodbevelen en noodverordeningen uitvaardigen. De beoordeling of hiervan sprake is, is afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden. De wanordelijkheden hoeven zich niet daadwerkelijk te hebben voorgedaan. Voldoende is dat de burgemeester concrete aanwijzingen heeft op grond waarvan de vrees voor ernstige wanordelijkheden gerechtvaardigd is.*
- *Noodbevelen en -verordeningen op onder meer de volgende onderwerpen worden ingezet:*
  - *het bewerkstelligen dat burgers hun weg vervolgen zodra ze het grondgebied van de gemeente bereiken;*
  - *het verwijderen uit de gemeente en/of het ontzeggen van de toegang tot de gemeente aan burgers die de orde (dreigen te) verstoren;*
  - *een samscholingsverbod/verbod hinderlijk gedrag (kan ook op basis van de APV en artikel 172 Gemeentewet);*
  - *het verbod om voorwerpen mee te voeren waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat deze bedoeld zijn om de orde te verstoren. De politie krijgt de bevoegdheid deze in beslag te nemen;*
- *Overtreding van een noodbevel is strafbaar op basis van artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht (misdrijf). Bij overtreding van een noodbevel dan wel een gemeentelijke noodverordening kan dan ook worden overgegaan tot strafrechtelijke aanhouding van individuele personen.*
- *Komt in beeld als sprake is van (ernstige) vrees voor oproerige beweging of ernstige wanordelijkheden, m.a.w. grootschalige verstoringen van de openbare orde.*

Bestuurlijke ophouding – artikelen 154a en 176a Gemeentewet

- *De burgemeester kan, indien sprake is van een oproerige beweging, andere ernstige wanordelijkheden of rampen, dan wel ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, grote groepen ordeverstoorders (bestuurlijk) ophouden.*
- *Bestuurlijke ophouding is mogelijk indien in dergelijke situaties groepen van personen specifieke voorschriften die strekken tot handhaving van de openbare orde of beperking van gevaar, niet naleven.*
- *Voor voorzienbare gevallen (artikel 154a Gemeentewet) kan de gemeenteraad dergelijke voorschriften vastleggen in de APV. Voor de overige - niet voorziene - situaties (artikel 176a Gemeentewet) kan de burgemeester voorschriften opnemen in een noodbevel of een noodverordening.*
- *Het ophouden moet noodzakelijk zijn ter voorkoming van voortzetting of herhaling van de niet-naleving van de voorschriften. Verder is de mogelijkheid om tot bestuurlijke ophouding over te gaan beperkt tot situaties waarin de naleving redelijkerwijs niet op andere geschikte wijze kan worden verzekerd.*
- *De bestuurlijke ophouding mag niet langer duren dan nodig is ter voorkoming van voortzetting of herhaling van de niet-naleving van het voorschrift. Bestuurlijke ophouding kan maximaal twaalf uur bedragen*
- *Komt in beeld als sprake is van (ernstige) vrees voor oproerige beweging of ernstige wanordelijkheden, m.a.w. grootschalige verstoringen van de openbare orde.*

Aanwijzen veiligheidsrisicogebied en preventief fouilleren – artikel 151 b Gemeentewet

- *Via de APV is het mogelijk een veiligheidsrisicogebied aan te wijzen in een gemeente.*
- *In de wet is deze bevoegdheid van de burgemeester en de gemeenteraad geregeld in artikel 151b Gemeentewet. De gemeenteraad kent de bevoegdheid toe aan de burgemeester bij verordening.*
- *De burgemeester kan tot zo'n aanwijzing overgaan bij verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van wapens, dan wel bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan. Als een gebied aangewezen is als veiligheidsrisicogebied dan kunnen de artikelen 50, derde lid, 51, derde lid, en 52, derde lid, van de Wet wapens en munitie toe- gepast worden. Het gaat dan om:*
- *het (preventief) doorzoeken van vervoermiddelen;*
- *het doorzoeken van kleding;*
- *het vorderen dat verpakkingen die men bij zich draagt worden geopend.*

Cameratoezicht

Cameratoezicht kan worden ingezet om de wedstrijd goed te laten verlopen. Dit instrument maakt het mogelijk daders van ongewenst gedrag op te sporen. Afhankelijk van het doel en wie verantwoordelijk is voor het cameratoezicht, is verschillende regelgeving van toepassing. De bewaartermijn van camerabeelden is wettelijk vastgelegd. Hieronder staat vermeld welke bewaartermijn er voor welke beelden geldt.

Beelden van camera's gemeente / stadstoezicht

Het hoofddoel van cameratoezicht is de handhaving van de openbare orde, waaronder ook de algemene bestuurlijke voorkoming van strafbare feiten valt die invloed hebben op de orde en de rust in de gemeentelijke samenleving.

Andere doelen van cameratoezicht zijn: preventie van criminaliteit en overlast, opsporing en vervolging van strafbare feiten, het versterken van toezicht en handhaving en effectieve inzet van politie, andere hulpdiensten en particuliere veiligheidszorg. De bewaartermijn staat aangegeven in art. 151 c Gemeentewet en art. 8/9 Wet politiegegevens (Wpg). In afwijking van art. 8 van de Wpg, mogen op grond van art. 151 c lid 7 Gemeentewet, de met de camera's gemaakte beelden ten hoogste 4 weken worden bewaard. In afwijking hiervan kunnen gegevens langer worden bewaard indien er concreet vermoedens bestaan dat de gegevens noodzakelijk zijn voor de opsporing van een gepleegd strafbaar feit. De vernietigingstermijn van 4 weken is dan niet meer van toepassing.

Beelden van politiecamera's

Doel is de handhaving van de rechtsorde bij rellen, grootschalige ordeverstoringen en evenementen door dynamische cameratoepassing zoals verplaatsbare camera's en camera's op helmen, voertuigen etc. Dit staat geregeld in art. 2 Politiewet en art. 8/9 Wpg. Afhankelijk van het doel geldt een bewaartermijn van maximaal 5 jaar.

Beelden van particuliere camera's (bvo's)

Op grond van art. 38 van het Vrijstellingsbesluit Wbp geldt hiervoor het volgende: “De persoonsgegevens worden verwijderd uiterlijk 24 uren nadat de opnamen zijn gemaakt, dan wel na afhandeling van de geconstateerde incidenten”.

Indien opgenomen camerabeelden langer dan 24 uur bewaard worden, geldt een meldingsplicht en/of onderzoeksplicht. Wanneer de camerabeelden maximaal 1 week bewaard worden, is het mogelijk om met een meldingsplicht te volstaan. Indien de beelden langer dan 7 dagen bewaard worden, dient, een onderzoek te worden uitgevoerd door het CPB, voordat met het cameratoezicht gestart wordt.

De Collectieve Horecaontzegging (CHO)

- *In het kader van Veilig Uitgaan wordt steeds vaker gebruik gemaakt van de mogelijkheid om individuele en collectieve horecaontzeggingen op te leggen aan bezoekers die overlast en erger veroorzaken in het uitgaansleven.*
- *Bij overtreding van een toegangsverbod of herhaalde aanmaning tot het verlaten van het horecapand, doet de betreffende horecaondernemer die de huisvredebreuk heeft geconstateerd, aangifte bij de politie wegens overtreding van artikel 138 Wetboek van Strafrecht.*
- *Bij het opleggen van een collectieve horecaontzegging wordt aan de overtreder de toegang tot alle aangesloten horeca geweigerd voor een veelal langere periode. In een aantal gemeenten, waaronder de gemeenten Utrecht en Woerden, wordt met dit instrument gewerkt.*
- *Omdat de CHO een relatief zwaar middel is, zijn er vanuit het OM duidelijke voorwaarden aan het gebruik gesteld. Een veelgemaakte afspraak is dat de burgemeester de CHO mede ondertekent. Het betreft veelal zwaardere delicten en een toegangsverbod voor een langere periode met als doel de openbare orde te handhaven en de veiligheid te waarborgen / garanderen.*
  - *Voorbeelden van overtredingen die kunnen leiden tot een CHO:*
  - *Aantreffen wapen*
  - *Zware mishandeling of erger*
  - *Fysiek geweld tegen horecaondernemer, personeel, taxichauffeurs en hulpdiensten*
  - *Diefstal met geweld tegen horecaondernemer, personeel, taxichauffeurs*
  - *Bij 3 lopende individuele ontzeggingen (structureel wangedrag)*
  - *Bij het overtreden van een eerder gegeven CHO wordt een nieuwe CHO gegeven van 12 maanden*

Preventieve dwangsom

- *Een enkele gemeente werkt c.q. heeft gewerkt met een preventieve dwangsom in relatie tot openbare orde.*
- *Indien de regels steeds maar weer door dezelfde overtreder worden overtreden kan een preventieve dwangsom worden opgelegd (artikel 5:32 lid 2 Awb).*
- *Omdat dit alleen wordt gedaan bij notoire overtreders kan het bedrag van de dwangsom relatief hoog zijn en zelfs bij iedere overtreding hoger worden. Het opleggen van een preventieve dwangsom is slechts mogelijk wanneer er “klaarblijkelijk gevaar” bestaat dat er een overtreding zal worden begaan.*
- *Aanleiding om dat te veronderstellen, kunnen zijn gelegen in uitlatingen die een (toekomstig) overtreder doet, het eerder vertoonde naleefgedrag van de overtreder, het bij herhaling voorkomen van overtredingen en meer algemeen het zich voordoen van uitzonderlijke omstandigheden welke het begaan van overtredingen waarschijnlijk maken.*

De bestuurlijke strafbeschikking – Wet OM-afdoening

- *De Wet OM-afdoening is vanaf 2006 van kracht. De wet is vanaf 2010 ook van toepassing op gemeenten, provincie en waterschappen.*
- *De wet stelt gemeenten in staat bij overtreding van de APV een bestuurlijke strafbeschikking op te leggen aan de overtreder.*
- *Het instrument van de bestuurlijke strafbeschikking geeft de mogelijkheid om evenals bij de bestuurlijke boete overlast in de openbare ruimte aan te pakken. Het feitencomplex is vergelijkbaar zijn met die van de bestuurlijke boete.*
- *Een van de verschillen met de bestuurlijke boete is dat er een strafbaar feit wordt begaan waartegen in verzet kan worden opgekomen bij het OM (bij bestuurlijke boete is er sprake van een bestuursrechtelijke beschikking waartegen in bezwaar / beroep bij het bestuursorgaan zelf kan worden opgekomen).*

Bijlage IV Relevante websites

Meer informatie is te vinden op:

Ministerie van Veiligheid en Justitie

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/agressie-en-geweld/voetbalgeweld>

Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme

www.civ-voetbal.com

KNVB

www.knvb.nl

Openbaar Ministerie

http://www.om.nl/onderwerpen/voetbalvandalisme_en

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid:

<http://www.hetccv.nl/dossiers/voetbal-en-veiligheid/index>

Dit is een uitgave van:
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Mei 2011 | J-8174